

Geloofstaal in mensentaal

De grote geloofswaarheden zijn in de vierde eeuw tijdens de Concilies van Nicea (325) en Constantinopel (381) vastgelegd in de Apostolische Geloofsbelijdenis, het zogeheten Credo, dat tijdens de Eucharistieviering na ongeveer 1700 jaar nog steeds gezegd of meestal in het Latijn uitgezongen wordt. De verkorte versie vinden we in de zogeheten *Twaalf artikelen van het geloof*. We vragen ons bij het opzeggen daarvan niet af waarin we precies geloven, maar als we serieus bij de woorden stilstaan, kunnen er grote vragen ontstaan. De reden daarvan is dat geloofstaal blijkbaar een andere taal is dan de taal waarmee we elkaar dagelijks aanspreken. Je zou het religieuze taal kunnen noemen, die dichterbij poëzie of literatuur staat dan de taal die wij in het dagelijks verkeer gebruiken.

We zullen ons altijd van dit onderscheid bewust moeten zijn, willen we niet vervallen in allerlei misverstanden. Het gaat niet aan om zulke teksten, zoveel eeuwen geleden door serieus gelovige mensen in woorden gegoten, onder het fileermes te leggen en ze aan rationele kritiek te onderwerpen. Waarheden over ons bestaan en over Gods heilsplan met de wereld kunnen ingebed zijn in teksten, die zich niet voor kritiek lenen. De vraag is wel of in de tekst van de oude geloofsbelijdenis nog zingeving is verrat die in onze geloofsbeleving vandaag nog een rol speelt.

Deze vraag kunnen we ons pas stellen als we ons bewust zijn dat we over ons geloof slechts kunnen spreken in metaforen, dat wil zeggen in overdrachtelijke zin langs beelden die we ge-

bruiken om uit te drukken wat we eigenlijk willen zeggen. Als anderen ons dan verstaan, kan dit een bevestiging zijn van datgene waarin we zelf geloven. Maar juist dan zullen we ons bewust moeten zijn, dat geloofstaal altijd verrat is in mensentaal.

Geloofstaal gaat bovendien meestal over de toekomst, over wat nog geen werkelijkheid is maar het hopelijk eens zal worden. Geloven moet daarom gedragen worden door de hoop, om die toekomst naderbij te brengen door de geëngageerde inzet van individu en samenleving. Geloven is dan ook niet alleen het aannemen van geloofsfeiten of geloofswaarheden. Geloven is veel meer overgave, zichzelf durven toevertrouwen aan de Liefde van de Eeuwige, die zich in Jezus kenbaar heeft gemaakt. Wat dit betekent wordt ons in de Schrift gezegd. Het is in de eerste plaats een levenshouding die gericht staat op het welzijn van anderen, vertrekkend vanuit de onvoorwaardelijke liefde die God voor ons wil zijn.

Deze gedachten over de zogeheten Apostolische Geloofsbelijdenis zijn zeker niet bedoeld, om te pleiten voor de afschaffing daarvan, maar veel eerder om eerbied op te roepen voor de Traditie die ons deze woorden overgeleverd heeft. Maar ze zijn tevens bedoeld om ons te realiseren waarin we zelf geloven en hoe dat geloof een steun is in dit leven. De Mariëburgvereniging wil hierover een gesprek in gang zetten, om vast te stellen waarin we precies geloven.

T.B.

De avond is gevallen
de dag gaat dood -
de bomen worden allen
wonderlijk groot.

In de verte, in de landen
daar ligt wat goud -
de nacht maakt onze handen
zo stil, zo oud.

Schoonheid hebt gij ons leven
eenmaal gekust -
dan gaan wij t' avond even
zwijgend te rust.

C.S. Adama van Scheltema
vierstemmig getoonzet
door Willem Vogel, 2006

Maart 2011

Schrijvers hebben hun woord, kunstenaars hun beelden en fotografen in hun foto's. De Roerom roept regelmatig de hulp in van fotografen die méér dan 'kiekjes maken'. Dit keer Toon van der Heijden uit Den Bosch voor het middenbladartikel (12). Verder twee ras-vrijwilligers in Samen op pad (7), een goede bekende wordt voorgesteld (10), weer de Sint-Jan (14), de kerk gemeenschapspodium (15), enkele wat lijvige Goede Week suggesties (16), Marion en de bedoeïenenboer (18), boeken (20), berichten (21) en Toon van Beek is terecht hevig verontwaardigd (24). De columns (8, 9) en de bijdragen van onze vaste medewerkers zijn de moeite waard (1 t/m 8, 22 t/m 24). We vertrouwen erop dat deze Roerom u door de Vastentijd heen helpt. U zorgt nog voor een nieuwe abonnee!

Redactie

Nieuws-, service- en communicatieblad voor mensen betrokken bij kerk en samenleving.

Redactie:

Nel Beex-Roos, Franck Ploum, Pieter Reesink, Peer Verhoeven, Ad Wagemakers

Medewerkers:

Ton Baeten, Toon van Beek, Josée van Blanckenburgh-Wijnen, Joost Koopmans, Jeanne van Leijssen, Huub Schumacher, Jef De Schepper, Margreet Spoelstra, Gérard van Tillo, Cor Versteeg, Marcel Zagers, Rob van der Zwan

Vormgeving:

Ad van Beurden, Tilburg

Uitgever:

Stichting 'De Roerom' is gevestigd te 's-Hertogenbosch. KvK 's-Hertogenbosch S 41083196.

Stichtingsbestuur:

Leny Bastiaanssen-Verhoeven, Tilburg; Jan de Beer, Geldrop; Mebius Brandsma, Waalre; Denis Hendrickx, Tilburg; Cees Remmers, Hilvarenbeek; Marlies Scheepens-van Dijk, Tilburg; Bart Verreijdt, Soest; Hans Waegemakers, 's-Hertogenbosch; Peter Wouters, Berkel-Enschot

Verschijnt:

Tienmaal per jaar. Prijs € 22,50; buitenland € 34,00.

Redactie en administratie:

bezoekadres:
Gasthuisring 54, 5041 DT Tilburg;
Telefoon (013) 545 58 00
postadres: Postbus 90105,
5000 LA Tilburg

Banken:

ABN-Amro Bank, Tilburg
nr. 26.48.19.950;
ING Bank nr. 3406513

Redactie-secretarie:

Nel Beex-Roos
e-mail: redactie@deroerom.nl

Abonnementen-administratie:

Truus Kuipers
e-mail: adm@deroerom.nl

Internet:

www.deroerom.nl

Productie:

Van Beurden Graphics, Haseltstraat 96, 5046 LM Tilburg;
e-mail: vbg@becos.nl

ISSN 0921-5468

Brieven

Redactie

Opvallende uitspraken

Met aandacht de reactie van Ton Baeten gelezen op 'Opvallende uitspraken'. Ik kan het volledig met hem eens zijn. In deze moeilijke tijd van schandalen in onze Kerk in verleden en heden wordt van hun leiders vanzelfsprekend een christelijke levenshouding verwacht, maar tevens de waarheid en geen bagatelliseren en stilzwijgen. Feiten negeren helpt niet de feiten te veranderen. Barmhartigheid en hulp moeten er zeker zijn voor de slachtoffers maar ook voor de ouders. Want heeft men al wel eens bedacht hoe deze excessen hebben kunnen ontstaan. Men wordt tenslotte door de in Rome vastgestelde leefregels wel enigszins gedwongen tot een onnatuurlijke leefwijze, die niet altijd door ieder vol te houden is. Hij die zonder zonde is werpe de eerste steen!

*Ria Lemmers-Dekkers,
Beneden-Leeuwen*

Missa Festare centraal

Zingen in een koor biedt heel veel mensen de nodige muzikale ontspanning. Vandaar dat er in de parochie Sint Petrus en omstreken zeer veel koren zijn in diverse samenstellingen. De koorleiders van deze ensembles verdienen een groot compliment voor hun wekelijkse ijver. Het actieve parochiebestuur van de Sint Petruskerk vindt het heel belangrijk dat de dames en heren van de diverse koren op een goede manier geschoold worden. Allereerst is er enkele weken geleden een fantastische koorcursus gestart, die meer weken (maanden) duurt. Zaterdag 9 april is er een studiedag voor jong en oud. De gloednieuwe *Missa Festare* van de West-Brabantse componist Wim Laseroms staat centraal. Het betreft een vierstemmige zetting en de stemmen van het gemengd koor komen allemaal aan hun trekken. Sopraan en alt studeren samen hun partij in en zo ook tenor en bas. Daarna treffen de stemmen elkaar in een harmonisch ge-

heel. De leiding van deze dag is in handen van Jan de Laat en Marcus de Haard, beiden verbonden aan de dekenale Sint Petruskerk Uden. Inschrijven Parochiesecretariaat Sint Petrus Uden (0413) 26 31 54; e-mail: info@parochiesintpetrus.nl o.v.v. studiedag 'Festare' Kosten: € 14,95 (inclusief eenvoudige lunch).

Jan de Laat, Uden

Veel dank

Heel veel dank voor de toezending van de extra nummers van De Roerom. Dominique was er ook erg blij mee. Ze gaat het stuk fotokopiëren om er vrienden van op de hoogte te stellen. Ze was er erg tevreden over. Ik had het verhaal niet van tevoren - wegens tijdgebrek - kunnen laten beoordelen. Fijn dat ze er zich echt in terugvond.

Joke Forceville-van Rossum

Juist nu blijven

Heb me deze week geërgerd aan het bericht in de krant dat 23.000 katholieke gelovigen zich hadden laten uitschrijven vanwege de misstanden in de kerk die de laatste tijd openbaar zijn geworden. Zijn dit wel echte gelovigen geweest die de kerk juist in deze moeilijke tijd in de steek laten in plaats van steunen? Men is uiteindelijk gedoopt in het geloof, waarvan sommige bedienaren in de fout zijn gegaan, maar dat brengt geen verandering in het geloof waarin we zijn opgegroeid. Dus ook geen reden om zich te laten uitschrijven. Natuurlijk worden we hierdoor wel met onze neus op het feit gedrukt, dat we allemaal mensen zijn met fouten en gebreken.

*Ria Lemmers-Dekkers,
Beneden-Leeuwen*

Mooi

Mooi, dat een artikel over *Bronlaak* in uw blad is geplaatst. Er zijn hier zoveel ac-

tiviteiten die de moeite waard zijn. Hebt u onze muziekgroep *Louter* al eens gehoord? Hartelijke groet,

Arnold Siebers

Nee, nooit van gehoord maar wat niet is kan komen. Een schitterende naam voor de muziekgroep trouwens!
Redactie

Steken te over!

Misschien kunt u nog wat aanhalingen gebruiken.

A. van Bilsen

P.S. Misschien is het mij ontgaan, maar heeft bisschop Mutsaerts zijn excuses al aangeboden?

* Ziehier mijn geheim. Het is heel eenvoudig. Men ziet slechts goed met het hart. Het essentiële is niet zichtbaar voor de ogen.
Antoine de Saint-Exupéry.

* Religie is een houding van geloof, die boven het weten uitgaat.
Derrida.

* Je kunt alle mensen korte tijd voor de gek houden en sommige mensen altijd, maar niet alle mensen altijd.
Abraham Lincoln.

* Ik wil de ramen van de kerk open zetten, zodat wij naar buiten kunnen kijken en de mensen naar binnen.
Paus Johannes XIII.

* Voor mij behoort het geloof tot de wezenlijkste grondslagen van het leven van een mens.
Alexander Solzjenitsyn.

* De levensstandaard is uiteindelijk geen vervanging voor de zin van het leven.
Gelezen.

* Religiositeit is een onmiddellijk gevoel van verschuldigd zijn aan iets onvoorwaardelijks.
Prof. dr. S. Wendel.

Samen is het te doen

Peer Verhoeven

De toenemende individualisering speelt een rol bij het dreigende tekort aan vrijwilligers in kerk en maatschappij. 'Er is geen collectieve agenda meer ... Iedereen volgt nu zijn eigen agenda ...' (Prof. Lucas Meijs in Brabants Dagblad 23/2/2011). 'Het is broodnodig dat er organisaties zijn als de kerk, die mensen de kans geven te ontstijgen aan de materiële werkelijkheid ... Ik verwacht dat in de toekomst de christelijke beleving intenser wordt ... niet als een volkskerk maar als netwerken van zorgende mensen in contrast met de heersende mentaliteit.' (Naar James Kennedy's boek *Bezielende Verbanden*, in Stijn Postema *Kerk is broodnodig* Dagblad Trouw 16/8/2010)

Samen opbrengen

'Spirituele mensen geven bovengemiddeld aan goede doelen. Kerkgangers geven in ons land echter verreweg het meest ...' Zo blijkt uit onderzoek en meldt de krant.

Als de kerkgang zo drastisch terugloopt, wat loopt er dan nog meer heel hard terug? Waar draait 't ten slotte op uit als het volk de kerk of de kerk het volk verlaat?

Om in het goede te volharden hebben mensen elkaar, een gemeenschap, nodig; en ook het besef met hun goed-doen een hoger doel te dienen.

Wanneer ik bid

Wanneer ik bid voor dit en dat dan is het alsof iemand luistert, velen met me meevoelen.

Wanneer ik bid voor hier en daar dan is het alsof mijn stille gedachten reiken tot in de verste verte.

Wanneer ik bid voor deze en die dan is het alsof zij voor me oprijzen en ik hen naderbij kom.

Bezinnen

Wees heilig
zoals God heilig is.

Wees vergevensgezind
en niet haatdragend.

Neem geen wraak;
bemin je naaste als jezelf.

(naar Leviticus 19; 7 d.h.j. a)

Een gemeenschap

Bid om
een gemeenschap van mensen
die omzien naar elkaar

traan en lach van harte delen
instaan voor minnetjes en teer.

Bid om
een gemeenschap van mensen
die de natuur eerbiedigen
leven in haar ritme en met
sober en voldoende gelukkig zijn.

Bid om
een gemeenschap van mensen
die van zaak en vermaak
geen afgod maken en beseffen:
er is méér dan nu en hier.

Bidden

Bid voor de mensen
die sukkelten met hun gezondheid,
op anderen aangewezen zijn
niet van hun plek kunnen.
Bid, steek een hand toe.

Bid voor de mensen
die geweld ontvlucht
in den vreemde beland zijn
en andermaal worden opgejaagd.
Bid en toon mededogen.

Bid voor de mensen
die de moed opgeven
geen perspectief zien
alle vertrouwen opzeggen.
Bid en blijf in hun buurt.

Gebed

Iets in ons,
als een kaarsvlam
zo stil en kwetsbaar,
zegt dat wij staan
in eeuwig leven.

Iets in ons,
als een kind
zo sprakeloos verwonderd,
zegt dat wij ten leven
onderweg zijn.

Iets in ons,
een zwijgzaam besef
een onnoembaar gevoel,
zegt dat Gij hart en ziel
zijt van ons leven.

Laat U dan niet overbluffen,
niet wegwuiven of uitzwaaien.
Want wie zijn wij zonder U
nu en straks.
Amen.

Een spirituele
vierdaagse

Pelgrimslied

Wij zijn toch pelgrims allegaar,
wij hebben hier geen vaste steden.
't Is al droefheid voor en naar
zolang wij zijn beneden.

Wat is het leven van ons al
dan hier eens komen en weer scheiden?
De weg loopt door het tranendal,
die ons naar huis zal leiden.

O vaderland o vaderland,
wanneer zult gij mij eens ontvangen?
Tot u is 't dat mijn herte brandt
en zucht met groot verlangen.

Adriaan Poirters s.j. 1605-1674

Van 7 tot 10 april; informatie via
www.vastenaktie.nl/pelgrimstocht
(© Foto: Ad Wagemakers)

Bomen

Gérard van Tillo

Bomen zijn gezichtsbepalend voor de natuur om ons heen. Ze worden gekoesterd en waar nodig verzorgd. In het rotsachtige landschap van de bijbelse verhalen zijn ze zo kostbaar, dat ze tot de belangrijkste metaforen gingen behoren om bijzondere betekenissen tot uitdrukking te brengen.

Ook in onze taal en cultuur nemen bomen een belangrijke plaats in. Ze helpen ons in te zien, dat de appel niet ver van de boom valt, dat hoge bomen veel wind vangen en dat we er niet teveel bij moeten halen, omdat we anders door de bomen het bos niet meer zien. Ook Israël kent bosrijke gebieden en bomen worden zagezegd als kapstukken gebruikt om er religieuze betekenissen aan op te hangen.

Flora

Bosrijke gebieden zijn daar de Sjaronvlakte langs de kust, de Dalkom bij Jericho, de Esdrelonstreek in Galilea en sommige gebieden van het Overjordaanse. In die streken wordt de groei bevorderd door het water van rivieren en meren en de stromen van regen en dauw, factoren die in de Schrift uiteindelijk aan God worden toegeschreven. Als schadelijke invloeden gelden hagel, sprinkhanen, distels en doornen, onkruid waardoor vooral het gekweekte gewas bedreigd werd; ziekte door luizen, brandkoren of honingdauw en vooral droogte, met name als die samengaat met een hete woestijnwind. Schadelijke planten zoals doornen en distels werden soms een instrument in Gods straffende hand. Ze golden tevens als symbool van de vijand.

Gebruik

Het scheppingsverhaal zegt dat het groene veldgewas vooral voor de dieren zou dienen, terwijl de mens van het vruchtdragend gewas en de boomvruchten zou genieten. Door het eten van de verboden vrucht werd deze harmonie verstoord. De mens zou voortaan met moeite en in zweet de grond moeten bewerken en behalve boomvruchten ook groen gewas moeten eten. Uit Genesis blijkt, dat de mens zich al vroeg op de akkerbouw heeft toegelegd. Daarbij werden ook boomgaarden en wijnvelden aangelegd. Die werden het teken van welzijn en geluk. Waar in de Schrift een paradijselijke situatie of een glorieuze toekomst geschetst wordt, daar is altijd een overvloed aan schaduwrijke vruchtbomen. In het oude Israël waren er ook al vormen van natuurbescherming. Zo wordt in Deuteronomium het vernielen van vruchtbomen bij belegering verboden.

Giovanni Battista Viola (1567 - 1662), Het einde van Absolom, Geill. Bijbel 214

Bomen dienden niet alleen om vruchten voort te brengen, maar ook als beschutting tegen de zon. Oude vruchtbomen werden omgekapt om er andere takken op te enten of de wortel weer opnieuw te laten ontspruiten. Het hout werd gebruikt als timmerhout, om omheiningen aan te leggen rond de wijngaarden, voor de vervaardiging van cultusvoorwerpen, beelden en ornamenten en als brandhout. De takken en bladeren werden verwerkt voor allerlei toepassingen in het dagelijks leven, zoals voor de bereiding van olie, het vervaardigen van kleding en ook voor dakbedekking.

Personificatie

In de teksten van de Schrift worden bomen soms gepersonifieerd. Ze drinken zich zat, klappen in de handen, jubelen, komen tot inzicht, kiezen zich een koning en dingen naar de hand van een vrouw. Vaak hebben ze een religieuze betekenis. Alleenstaande, altijd groene of opvallende bomen werden door de Kanaänieten vereerd en bleven ook voor de Israëlieten heilige plaatsen. Heilige bomen die in het Oude Testament voorkomen zijn bijvoorbeeld de eik van More bij Sichem, de eik bij Bethel, de eik in Jabesj, de terebint in

Ophra, de tamarisk in Beër-Sjeba, de tamarisk te Gibea, de Deborapalm tussen Rama en Bethel en de granaatappelboom bij Magron. Onder heilige bomen hield men bijeenkomsten, rechtszittingen en landdagen. De omgeving ervan werd ook gekozen als begraafplaats voor belangrijke personen. Tot de dag van vandaag zijn er in die streken nog bomen die als heilig gezien worden.

Evangelieën

In de evangeliëverhalen zijn bomen centrale symbolen in de strijd tussen goed en kwaad en laten iets zien van Gods goedheid, geduld en rechtvaardigheid. In zijn verhaal over het optreden van Johannes de Doper tekent de evangelist Matteüs uit diens mond op dat de bijl reeds aan de wortel van de boom ligt. Iedere boom die geen goede vrucht draagt wordt omgehakt en in het vuur geworpen. Dit beeld wordt door Jezus overgenomen als hij in de Bergrede waarschuwt voor valse profeten. Hij wijst er op, dat zij aan hun vruchten te kennen zijn. Je plukt immers geen druiven van doornstruiken of vijgen van distels. Een goede boom kan geen slechte vruchten dragen en een slechte boom geen goede. Ook hier de constatering dat elke boom die geen goede vruchten draagt wordt omgehakt en in het vuur geworpen. De vergelijking komt terug bij Jezus' confrontatie met de schriftgeleerden en farizeeën. Ook bij Lucas komt de gedachte terug, dat elke boom aan zijn eigen vrucht herkend wordt. Als Jezus met zijn leerlingen op weg is naar Jeruzalem, vertelt hij een verhaal over een boom. Het betreft een vijgenboom waaraan al drie jaar geen vruchten kwamen, zodat de eigenaar overwoog hem om te hakken. Maar de tuinman was het hier niet mee eens. Geef hem nog een kans, zei hij. Laten we hem nog eens lekker vertroetelen door de grond er omheen los te maken en hem extra mest te geven. Misschien komen er dan volgend jaar wel vruchten aan en zo niet, dan kunt u hem alsnog omhakken.

Betekenis

Een gelijkenis brengt altijd het risico met zich mee verkeerd begrepen te worden. Het beeld van het omhakken van bomen die geen goede vruchten dragen en als brandhout in het vuur geworpen worden, wordt soms als een fysieke dreiging beschouwd. Maar zo hoeft dat niet gezien te worden. De gelijkenis betreft het geestelijk leven van mensen. Wie niet tot het goede probeert te komen, sluit zich af van de levensstroom die door de Geest in gang wordt gehouden. Dan verdort het geestelijk leven. De boom die dat verbeeldt is dan niet meer dan kachelhout.

Gedicht Gedacht

Keuze van redactie

Gedichten, gebeden, compact geformuleerde gedachten komen in aanmerking opgenomen te worden in Gedicht Gedacht. Uit de vele toezendingen maakt de redactie naar eer en geweten een keuze.

God is liefde

Toen ik veel te lang in het ziekenhuis lag, was ik afhankelijk van alles en iedereen: van pillen, van pacemaker, van hartkastje, van dag en nacht infuus, van zoutloos eten, beperkt water drinken, van de wandelstok, van de ziekenkamer, van de hartbewaking, van de artsen, de verpleegkundigen en van... Afhankelijk zijn wordt op den duur zwaar. Je wordt steeds minder jezelf: Ben ik dit? Afhankelijkheid tast je menszijn aan.

Ook afhankelijk zijn van God tast ons aan. Velen is ingehamerd dat de mens onmachtig is, zondig, onvolmaakt, dat hij zich geheel behoort over te geven aan Gods almacht, aan Gods wil. Bidden wordt dan snel een te nederig smeken om hulp, om kracht, om sterkte, het getuigt dat de mens niet bij machte is tot waarheidsbesef. Zulke gebeden degraderen God, kleineren God, buigen God om tot een vervelende dominantie. Te grote nederigheid wijst op onvolgroeidheid, toont ongelijkwaardigheid naar God toe en blokkeert zowel God als mens in beider gaafheid.

De mens mag God helpen, mag God verrijken, mag God voltooien in liefde en toegewijheid. De mens - edel in oorsprong - hoeft niet per se door God bijgestuurd te worden. De vreugde van de kinderen Gods verdrijft onderdanigheid, kent geen bedilligerige God, gaat de grimmige angst voorbij. God is liefde.

Frans Boddeke CSsR

Zomaar op straat

Ik zie een wat oudere man op zijn rollator zitten. Hij kijkt naar een woning aan de overkant van de straat. De zon schijnt, maar hij merkt de zon niet eens, zo lijkt het wel. Op zijn gezicht een gespannen aandacht. Waarvoor? Voor wie? 'Waarom gaat u niet in het zonnetje zitten?' 'In dat huis heeft mijn vrouw gewoond. We hebben haar maandag begraven. Ik was op weg naar huis. Ik wilde...'... dierbare herinneringen ophalen.' Hij knikt. Ik zie hem aan en lees intens verdriet in zijn ogen. Helpen een handdruk en 'sterkte' dan?

Nel Beex 17/2/2011

nachtlied

laat mij nu heer in vrede gaan
ik heb vandaag mijn dienst gedaan
aanvaard tot slot als huldeblijk
mijn inzet voor uw koninkrijk

ik ben u dienstbaar in de tijd
u bent mijn god in eeuwigheid
vergeef mij wat ik heb misdaan
en wat onaf bleef vul dat aan

uw hart bezielde ons bestaan
wij heffen dus een danklied aan
u wijst ons steeds het ware spoor
in duisternis gaat gij ons voor

verlaat ons niet in nood en nacht
waak over ons met milde macht
en geef ons morgen weer uw licht
de glimlach van uw aangezicht

Lucas 2,29-32

Nico Tromp msc

Wie ?

Wat mij ten diepste stuwt en voedt
wil ik delen met jou en met velen;
wil ik zaaien en begieten,
vruchtbaar laten worden en stralen,

zoals licht dat niet verborgen kan blijven
onder een bank of in een hoek
van de kamer, maar trilt en uitdijttot
vreugde en verkwikking van de ziel.

Wie vindt de klanken, geuren, beelden
die oproepen tot dieper verstaan, tot
herkenning en warme herinnering,
tot de hergeboorte van het kind in ons?

Adeleyd 3/2/2011

Kleine mensen

'Ik ben als priester ruim 25 jaar actief geweest in de politiek; ingewikkeld werk dat ik met volle kracht heb gedaan. Vandaag zou ik niet meer actief willen zijn in de parlementaire politiek. Ik denk steeds vaker dat de wereld daar niet gered wordt. Het zijn de kleine mensen die de wereld dragen, omdat ze brood bakken, kinderen te eten geven of de bus op tijd laten rijden.'

Herman Verbeek

Eucharistie niet het eerst

Huub Schumacher

Woorden kunnen zo aardig zijn! Ze hebben verschillende laatjes. In een bepaalde situatie kun je met een bepaald woord goed vooruit, maar in een andere situatie kun je met datzelfde woord weer heel iets anders.

Neem het woord *zonnetje*. 'Lekker zonnetje vandaag', zeggen we. En met zonnetje bedoelen we dan dat gouden, zalige, bloedhete, gele schijfje hoog in de lucht... Zeg maar gerust schijf, bol, bal, hemellichaam, zalig hemeljing dat deze dag maakt tot wat we van alle dagen graag zouden willen zeggen: een zomerse...! Ik kan er het best náár maar niet ín kijken want dan zie ik allemaal sterretjes.

Wonderlijk

Ditzelfde woord zonnetje kan ook opklimmen terwijl het buiten pijpenstelen regent. 'Jij bent het zonnetje in huis', zei moeder tegen haar dochtertje van twaalf. Hier betekent 'zonnetje' heel iets anders dan 'zonnetje tegen de blauwe lucht'. Blijkbaar heeft 'zonnetje' meer laatjes. Het laatste, figuurlijke, zonnetje is beslist niet minder belangrijk dan het letterlijke. Als je tegen niemand kunt zeggen 'jij bent mijn zonnetje' dan ziet het er ook bij stralend weer donker voor je uit. Wonderlijk hoe woorden ineens een verdiepte betekenis kunnen krijgen. Als het om meer lagen in woorden gaat, dan mag je met een gerust hart zeggen dat de bijbel er wel pap van lust. Hoe dat boek speelt met het woord 'brood'! De ene keer betekent het dit, een andere keer heel iets anders.

Bijbels brood ... lekker!

Het eerste waar je bij brood aan denkt zijn boterhammen op je bord. Duidelijk. Had je geen brood, dan was je gauw het hoekje om. Brood, dat gewone, doodgewone eten waar je niet buiten kunt. Als in de bijbel de profeet Elia, doodmoe na alle ellende die hem al overkomen was, geen brood had aangetroffen toen hij voor pampus onder die zanderige struik lag, dan was het met hem bekeken geweest. Je hoort hem zeggen: 'mmm ... lekker!' Deze boterhammen voor Elia worden door een engel bij hem neergezet. En een engel - 'angelos' - fungeert in de bijbel als een bode die voor God berichten of pakketjes met inhoud naar de mensen brengt. Verandert dit nu iets aan die boterhammen voor Elia? Misschien dat dit beeld bij deze of gene het besef kan oproepen dat het brood dat we dagelijks op ons bordje hebben - waar we zelf misschien wel heel hard voor moeten werken - toch iets weg heeft van 'geschenkbrood', waarvoor je dankbaar kunt zijn en vóór de eerste hap dank uitspreekt.

Ons dagelijks brood

Het beeld van die engel zorgt ervoor dat je

al een beetje openkomt voor de meerdere laatjes die er in het woord brood zitten. De broodbrengende engel daar bij Elia zet iets als licht op dat gewone brood dat je iedere dag eet. Licht dat vertelt dat je met 'geschonken' brood van doen hebt... Maar hoe dan ook en met hoe diepe betekenis ook, het woord brood staat hier in het ver-

haal uit het Eerste Boek Koningen toch eerst en vooral voor het ons zo vertrouwde en letterlijke brood, de eerste levensbehoefte van mensen.

Deze letterlijke betekenis van brood zal Jezus toch ook voor ogen gestaan hebben toen hij ons volgens de bijbel leerde bidden: 'Geef ons heden ons dagelijks brood'. Het is het eerste wat je nodig hebt om je ogen open te kunnen doen en op je benen te kunnen staan. Bid er om, zegt Jezus, want je kunt het geen dag missen. Zoals bij die tekst over Elia is trouwens ook hier weer iets opmerkelijks. Er staat: Geef óns heden ons dagelijks brood'. Je vraagt het dus niet voor jezelf alleen. Jezus veronderstelt dat jij en ik, net als hij, voortaan altijd denken in termen van 'samen'.

Een volgend laatje

Toch zit er nog een ander laatje in de broodkast. Er is brood van een heel andere soort, gebakken door Johannes, auteur van het vierde evangelie. Johannes is immers een echte filosoof en filosofen zijn vaak hoogvliegers. In menige kerk zie je Johannes afgebeeld als een adelaar en dat is een vogel die hoog boven de toppen der bergen wiekt en het ganse landschap overziet. Door de afstand in tijd, gerekend vanaf Jezus' kruisiging, had Johannes de uitgesproken gelegenheid om het breedste overzicht te hebben over het hele theologische landschap dat zich in de loop der jaren om de persoon van Jezus gevormd had. Zijn evangelie is van on-

geveer het jaar 100. Net zoals de eerdere evangelisten probeert ook Johannes die fascinerende mens in beeld te brengen die aan het begin van die eerste eeuw in zijn streek geleefd moest hebben en waar men maar niet over uitgepraat en uitgedacht raakte. Ook Johannes is door die verhalen aangestoken en gaat proberen het geheim van die man van Nazaret onder woorden te brengen en dit op zijn manier als fijngevoelig denker en kunstenaar. Bij hem komt dan ook brood uit een verrassend laatje om de hoek kijken.

Eucharistie is niet eerst

Bij Johannes is een woord bovengekomen dat volgens hem Jezus ten voeten uit tekent: brood. Maar bij Johannes is dat Brood Jezus zélf, Brood van een bijzonder soort dat je met een hoofdletter mag schrijven omdat Jezus dit Brood is en je in de zevende hemel brengt. Johannes moet gedacht hebben: 'Nu ik, met het oog op de mensen van de toekomst, op papier ga zetten wie Jezus voor mij en mijn tijdgenoten is, schrijf ik dat hij Brood is, Brood om tot geluk, tot léven, te komen. Brood dat bij wijze van spreken zo uit de hemel gevallen is om onze ziel te voeden en ons tot gelukkige mensen te maken.' En zo kon het gebeuren dat wij in 2011 in zijn evangelie lezen hoe hij Jezus laat zeggen: 'Ik ben het levende brood dat is neergedaald uit de hemel. Als iemand eet van dit brood zal hij leven tot in eeuwigheid; het brood dat ik ga geven is mijn vlees, voor het leven der wereld!' (7,51)

Ons gedenken van het Laatste Avondmaal, ons vieren van de Eucharistie, is ondenkbaar zonder de voorafgaande grandioze typering die adelaar Johannes daar boven de toppen der bergen te binnen geschoten is: Jezus zélf is Brood. Dat men Eucharistie is gaan vieren (met o.a. brood) is daar een goed gevolg van. Maar in een viering van Woord en Gebed, een viering zonder brood dus, kun je evenzeer het Brood delen.

Samen op pad

Redactie

Maandelijks besteedt De Roerom onder de titel *Samen op pad* aandacht aan mensen met een beperking, - zowel aan wat zij denken en doen als aan wat voor hen gedaan en hoe over hen gedacht wordt. Deze maand het gesprek van Ria van den Eijnde-van Amelsvoort met Annemie en Johan Roijackers.

Voel en jij zult vinden...

Ria van den Eijnde-van Amelsvoort

In mei gaan Annemie en Johan voor de éénderdertigste keer naar Lourdes. Al vele jaren begeleiden zij groepen naar Lourdes. Annemie fungeert als hoteleider en Johan zegt lachend 'ik ben dan haar hulpje'. Ze begeleiden groepen uit Valkenswaard onder auspiciën van de Vereniging van Nederlandse Bedevaarten (VNB) die ook bedevaarten organiseert naar andere heiligdommen in de wereld.

Vanuit de parochie

'Wij houden erg van reizen. We hebben met de VNB al hun reizen gemaakt zoals naar Fatima, Ephese, Santiago de Compostella, Israël en natuurlijk Lourdes. Naar Lourdes gaan we ieder jaar. Binnenkort van 6 t/m 11 mei vertrekken we weer met een groep. Dit initiatief is ontstaan vanuit parochie Valkenswaard-Noord. Deze keer wordt het een vliegreis. Er zijn nog enkele plaatsen vrij.' Daarnaast begeleiden Annemie en Johan ook groepen mensen met een handicap; in samenwerking met verschillende instituties zoals de *Blauwe Kamer* in Breda, waar blinde mensen met een verstandelijk handicap wonen. En groepen uit *Kentalis* in St. Michielsgestel, waar het mensen die doof én blind zijn betreft. Bij de voorbereiding van deze reizen hebben zij een intensief overleg met de dagelijkse begeleiders van deze men-

sen en leggen zij de reis gedetailleerd vast.

Stimulans

Wat heeft hen zo gestimuleerd om slechtzienden en blinden te begeleiden? 'Dat is heel persoonlijk,' vertelt Annemie, 'onze dochter Maritha heeft een oogafwijking die tenslotte zo verergerde dat ze nu nog nauwelijks licht en donker onderscheidt. Ze heeft op gewone scholen het onderwijs doorlopen. Ik heb al haar studieboeken voorgelezen. Ze is afgestudeerd maatschappelijk werker. Zij gaat vaak met ons mee en heeft ons op het idee gebracht ook een *stratenplan* van het heiligdom van Lourdes te maken.' Johan vervolgt: 'Er bestond al wel een soort reliëfkaart in het grijs. Maar die was zeer summier uitgevoerd. Met gegevens van de blindenbibliotheek hebben we een plattegrond gemaakt waar wegen, water, bruggen in braille-nummering staan aangegeven en de belangrijke plaatsen van het heiligdom zoals de grot, de kaarsenstandaards, de weg naar de kerken, het Mariabeeld, de kruisweg, het accueil - ontvangst - enzovoorts. In de bijlage staan uitgebreidere teksten vermeld. In een hoekje van de kaart staat aangegeven waarop de verschillende reliëfs in kleur duiden, zodat ook ziende mensen de kaart kunnen lezen. Na drie proeven waren we pas tevreden.'

Promoten

'We tonen de reliëfkaart ook op vakantie-

beurzen waar reizen voor gehandicapten aangeboden worden. Bijvoorbeeld voor senioren en bij MEE. We geven voorlichting via het VNB-Lourdesmagazine. Het is zo fijn dat slechtzienden en blinden zich zelf weten te oriënteren. Dat verrijkt hun reis naar Lourdes.' Enthousiast pratende tonen ze een bijzonder fotoalbum. Bij iedere foto hoort een knopje en als je daarop drukt wordt er een bijpassende tekst gesproken. Zo kunnen blinden en slechtzienden hun vakantiefoto's aan anderen tonen!

Enthousiasme

Naast een groot enthousiasme is zich inleven in de reizigers die zij begeleiden het uitgangspunt bij Annemie en Johan. Want dit creatief echtpaar weet op een subtiele manier de reis aangenaam te omlijsten. Annemie vertelt hoe zij voor iedereen die meegaat kleine attenties maakt in de vorm van een kaart of een boekenlegger; geborduurd, geknipt of gefotografeerd met een zinvolle tekst. Wie zich nog wil aansluiten bij de reis in mei kan zich opgeven bij Annemie en Johan Roijackers: (040) 201 55 04 of per e-mail: annemie.roijackers@upcmail.nl

Dagmeditatie

De Werkgroep voor Liturgie Heeswijk brengt vanaf 13 maart elke ochtend per e-mail een dagmeditatie *Op weg naar Pasen* uit. Aanmelden via: www.berneheeswijk.com

Uit Johannes 13-16

Jan Nieuwenhuis, dominicaan, vertaalt in de vastentijd elke dag enkele regels uit Johannes 13-16 en geeft er kort commentaar bij. www.dominicanen.nl/vasten

Vespervieringen

Kruisweg-vespervieringen op zaterdagavonden van 12/3 t/m 22/4 om 18.00 u. Kerk Petrus en Paulus, Vierwindenlaan 9-11, 5037 MN Tilburg.

Ontmoetingsdag

Zaterdag 26 maart van 9.30 tot 16.00 u. ontmoetingsdag van 'n Herberg in centrum 'De Open Hof' Sleutelbloemstraat 1 (wijk Vredeveld) Assen. Prof. dr. Ruard Ganzevoort over De hand van God en andere verhalen, tragiek en tederheid. Iedereen is welkom.

Boskapel

5 apr. 20.00-22.00 u.: Doortocht door de dood? (024) 356 18 09; info@boskapel.nl

Annemie en Johan Roijackers

Het verloren geitje

Een zaterdagavond in februari. Het is vrij rustig in de kerk en het koor staat en zit - er is een aantal 'rolstoelers' bij - stralend te zingen. Een van de mensen houdt haar liedbundel op de kop en zingt uit volle borst mee. Een ander zingt alleen de klinkers. Weer een ander is steeds net iets eerder klaar met een regel. Een veelstemmig lied.

Een meervoudig gehandicapte bewoner geeft in zijn stukgelezen en elke week weer trouw meegebrachte kinderbijbel met viltstift de plaatjes een nieuw kleurtje. Iemand krijgt een lichte epilepsieaanval, maar gelukkig is er meteen een verzorgende bij en de dienst kan verder gaan. Een van de bewoners loopt wat onrustig rond en wijst naar alles wat beweegt. Als het koor zingt, staat hij achter de dirigente en dirigeert mee. Daarna loopt hij voorzichtig terug naar zijn plaats en aait even over de wang van zijn begeleidster.

Ik vertel het verhaal over het verloren schaap. Hoe verdrietig de herder is en hoe hij zoekt en zoekt en zoekt; op de bergen en in de dalen, achter de struiken en bij de rivier. En hoe hij, na uren zoeken, eindelijk, eindelijk heel zachtjes hoort: 'mèèèh, mèèèh...' Verwachtingsvol kijk ik de kerk in. De mensen zullen ook wel blij zijn dat het schaap eindelijk terecht is. Maar Joop, een van de oudere koorleden zegt onmiddellijk: 'dat is het schaap niet, dat is een geit.' En of de herder nu wil of niet, hij moet verder zoeken. Uiteindelijk gaat hij terug naar de schaapskooi met over zijn ene schouder een geit en over de andere schouder een schaap. Gelukkig, ze zijn allemaal weer veilig thuis.

En dan bidden we voor verdwaalde schapen en verdwaalde geiten en verdwaalde mensen. En we zingen 'Dag en nacht Heer, waakt Gij als een herder over mij'. Even later geven de beide misdienaars me met een eerbiedige buiging het brood aan. Een van hen heeft ook de bel al in zijn hand en luistert zorgvuldig naar de tekst van het tafelgebed om de bel op het juiste moment te laten klinken. We zingen het Onze Vader en delen het brood.

Margreet Spoelstra

Na de begrafenis gingen we naar Scheveningen. Even uitwaaien, loslaten. Scheveningen gaf de aanblik van een badplaats buiten het seizoen.

Hoe kan het ook anders begin februari? Hier liggen mijn wortels, maar er is niet zoveel meer wat mij nog bindt. Ik woon inmiddels langer in het zuiden dan dat ik in Den Haag woonde. Er zijn de herinneringen. Die kwa-

In de palm van uw hand

Ik zie zelfs af van een klein sprongetje naar een betonblok; aangetast door zout, wind en water vertrouw ik de groene laag niet. Dadelijk ga ik nog onderuit. De bravoure

(© Foto: Rob van der Zwan)

men los toen we over de havenhoofden de zee 'inliepen'. Het zijn twee stenen armen die zich uitstrekken naar de zee. Ze breken de branding en vormen zo een bemoedigende groet aan de schepen die komen en gaan. In de jaren zestig zijn ze verlengd, zodat je nog verder de zee in kon lopen. Ter versterking zijn er aan weerskanten van de hoofden schots en scheef massieve betonblokken neergelegd. Alsof er een mand met enorme dobbelstenen achteloos is leeggestrooid.

Lijn 11

Een kleine veertig jaar geleden was ik hier met een vriendje aan het rondstruinen - opgeschoten jongens. Na school fietsten we vanuit de Transvaalwijk naar Scheveningen of we bedelden om tramkaartjes bij uitstapende passagiers bij de tramhalte van lijn 11 en lieten ons rijden. De sport was om tussen de betonblokken door naar beneden te klauteren, twee of drie lagen. Zo kwam je bij het klotsende water uit. Ook de door en door verroeste ijzeren trapjes langs het oude havenhoofd, stijl naar beneden, waren spannend. Halsbrekende toeren dus en liefst als er een flinke wind stond, met schuim op de koppen en spattend zeewater. 'Kijk je wel uit wat je doet', zei ze als ik bij het avondeten vertelde wat we hadden uitgespookt. 'Ja haa ...'

van toen is ingeruild voor middelbare voorzichtigheid. Een halfuur rijden van hier, in Zoetermeer, werd zij begraven - mijn lieve, vriendelijke moeder. De tweeëntachtig jaar die ze mocht leven, beschrijf ik in - wat zal het zijn? - minder dan een kwartier. Zo gaan die dingen. Er is een gebed met de mooie en troostende passage '...die geschreven staat in de palm van Uw Hand.'

Uitvaart

Gedurende onze wandeling kijk ik gefascineerd naar de pantomime van een ander afscheid. Wij zijn halverwege het hoofd wanneer er een schip opstoot vanuit de haven. Het is een majestueus gezicht en ik knip daarom een paar foto's. Voorop danst nerveus het loodsbootje. Tussen de uiteinden van beide havenhoofden gaat het roer om, de dieselmotor ronkt en braakt zwarte rookwolken. De loodsboot gaat weer terug de haven in. Er snerpt een fluit ten afscheid. Het grote schip kiest volle zee.

Wij gaan terug.

Als zoon- en ook dochterlief vrijwel tegelijkertijd ingaan op een aantrekkelijk aanbod om twee nieuwe brillen te kopen voor de prijs van één, word ik mijzelf bewust van het feit dat sinds een poosje de letters in de krant 'dansen' voor mijn ogen. En ook de regels in leesboeken moet ik soms herlezen onder een andere stand van mijn hoofd en dus van mijn ogen. Een fikse hoofdpijn op de avond dat ik zowat de halve pil van dokter Dick Swaab over ons brein heb gelezen doet de deur dicht. Ook ik wil aan een nieuwe bril!

Nieuwe bril, nieuwe lenzen, nieuwe polis en ouder wordende ogen. Als er iets is wat ik echt vrees bij (hoge) ouderdom dan is dat het verlies van mijn zicht. Ik heb met bewondering Annie M.G. Schmidt gevolgd en me vaak afgevraagd hoe zij dit toch heeft klaargespeeld: Schrijfster zijn en dan op hoge leeftijd blind raken. We zullen zien. Of voelen wellicht. Voorlopig geniet ik erg van mijn strakgebrilde kinderen, die bij navraag voor een eurootje of 100 dubbel plezier ervaren. Ik kijk zelf eerst maar eens goed in de poppetjes van mijn ogen en stel vast dat er 'zo op het oog' nog niks mis is met mijn ogen. Ik moet wel goed turen want het is een donkere dag en mijn pupillen zijn nu groter dan mijn irissen, die ik alleen al vanwege de mooie kleuren erg graag mag. Bovendien heeft mijn huidige bril meekleurglazen, wat bij nader inzien voor mijn directe omgeving niet zo aantrekkelijk is. Dat is dus één wens: geen donkere glazen meer. En voor de rest wil ik een niet te opzichtig montuur en als het kan voor een mooi prijsje. Toch?

In de optiekzaak waar ik al jaren klant ben maar zeker niet jaarlijks kom, is alweer een nieuw meetapparaat geïnstalleerd in een andere hoek van de verzorgde winkel. Daar kan

ik mijn gehoor laten testen. Dat noem ik nog eens inspelen op de nieuwe ouderenmarkt. Voorlopig ga ik eerst maar eens voor mijn kijkers en moet om beurten met één oog allerlei figuurtjes omschrijven. En ja hoor, een kwartje erbij en een kwartje eraf. 't Is geen groot verschil, maar bij twee verschillende ogen maakt dat nu juist wel het verschil. Dat kijkt al een stuk lekkerder. En dan een nieuw montuur. Ik pas zo'n twintig stuks en kom uit bij een superlicht model, iets grijzig van kleur en met een paar mooie pootjes. Zie mijn irissen eens mooi opblinken. Net zo peper-en-zoutkleurig als mijn grijzende haar. Prima setje zo.

Overal in de zaak hangen bordjes van zoveel procent korting, dus ben ik benieuwd wat dit grapje nu gaat kosten. U raadt het al: ik schrik me lens!

Maar... ik heb nu ook varifocale lenzen en van een prima glaskwaliteit. En mijn montuur is design, weet u wel. Och, ik koop ook niet elk jaar een nieuwe bril.

Vanwaar dit grote verschil tussen de prijsvechters en de kwaliteitsaanbieders, vraag ik mezelf hardop af. 'U zegt het zelf al,' zegt mijn opticien, 'vanwege de kwaliteit hè.' Een week later haal ik mijn nieuwe bril op, betaald voor kwaliteit en stuur de rekening naar de zorgverzekeraar. Wie weet... Mijn nieuwe aanwinst draagt en kijkt prettig. De wereld lijkt wel onder de douche te zijn geweest. Ik zie in het lentelicht de buitenbollen met hun kopjes boven de grond uitsteken, terwijl de binnenbollen zijn uitgebloeid. Tijd, ruimte en inspiratie voor een nieuwe creatie. Ik steek wat stokken bij elkaar, plaats er mijn ooit van een tante geërfde iris op, schik wat IJslands mos en leg mijn oude bril erop. Voila! Ik doop dit natuurstuk 'Iris'. Nu is het wachten op 'Narcis'.

(© Foto: Jac van Leijsen)

Eenzame scooter

De mensen kijken hem geërgerd na. Ze vinden hem roekeloos en asociaal. Ze zien in hem het zoveelste voorbeeld van de jeugd die 'geen besef van respect heeft'.

Hij geniet van zijn snelheid, het geeft hem het gevoel van vrijheid dat hij op dit moment zo mist. Hij geniet van het geluid van zijn scooter, waar hij dagenlang aan heeft gesleuteld. Hij gaat er trots op dat hij dit zelf heeft bereikt: hij kán iets.

Hij is gestopt met zijn studie – niet uit luiheid zoals anderen denken, maar omdat hij er niets leert. Hij is te slim en te volwassen om een dictee op niveau van de basisschool te moeten maken. Hij is te ongeduldig en hij wil te snel 'iets doen', om theorie te bestuderen waarvan niet direct duidelijk is wat je ermee kunt. Hij is een kind van onze tijd, opgevoed door een cultuur van snelheid en nut. Een cultuur ook van onzekerheid, waarin elk perspectief ontbreekt.

Sinds enige dagen is het uit met zijn vriendin. Zij wilde niet dat hij met zijn vrienden op vakantie wilde om gezellig samen plezier te maken. Ze beseft niet dat het zijn geloofsgenoten zijn: ze willen niets liever dan nuttig zijn, maar niemand zit op hen te wachten.

Zijn onverschilligheid is niets anders dan een protest: wat hij wil kan niet. Zijn snelheid is niets anders dan een vorm van meditatie en concentratie om zich te bezinnen op wie hij is en wat hij wil. Voor wie geleerd heeft om met andere ogen – de ogen van een ander – te kijken, is de eenzame scooter een moderne gestalte van de aloude pelgrim.

Daar rijdt hij. De mensen kijken hem geërgerd na. Hij verdient dit niet; hij verdient respect en bewondering. Er is veel lef nodig om in deze tijd jong te zijn.

Marcellus

Humanist in Christus

Joost Koopmans

Eigenlijk is het een logische stap dat, na het portret van Frans Boddeke in de vorige Roerom, nu het verhaal verteld wordt van Ine Verhoeven. Ook haar poëtische teksten zijn in dit blad te lezen. Verhoeven en Boddeke schrijven zoveel samen dat ze de stichting *VerBod Writers & Publishers* hebben opgericht. Ze zijn elkaars steun en toeverlaat, 'zielsverwanten' zegt Ine (1943). 'Als kind, gelovige en echtgenoot moest ik nederig en klein zijn, door Frans leerde ik de vrijheid van de kinderen Gods kennen.'

'Ik ben opgegroeid met de angst van mijn moeder en de vroomheid van mijn vader. Ons gezin was voor mij te volwassen om kind te kunnen zijn. Ik leefde in een grotemensenwereld met zes bazige broers, mijn dominante moeder en mijn zachtmoedige vader, een wijze mens zonder inbreng. Ik mocht niets, behalve pianospelen, huiswerk maken, me groot gedragen en gehoorzamen.'

Jonge jaren

'Er waren geen kinderen om mee te spelen, die werden stevast weggestuurd. Ik mocht met niemand omgaan, werd nauwlettend gadeslagen als ik eens buiten was. Als elfjarig kind heb ik zelfs gesmeekt naar kostschool te mogen gaan. Dat gebeurde en het werd mijn gelukkigste kindertijd. Wat opleidingen betreft was mijn tienertijd turbulent. Mijn beste periode was bij de Ursulinen op de M.M.S. Mijn vaardigheid voor het zakenleven stak ik op tijdens mijn studie aan het Sint Marcuscollege in Den Bosch. Toen mijn verplichte leerproces voorbij was en ik naar de kunstacademie zou gaan, ontmoette ik een jongeman met wie ik een jaar later, op mijn negentiende, zou trouwen. Tot die tijd gaf ik mijn krachten aan het bedrijf van mijn familie. Ik werkte er als correspondent, deed de loonadministratie en was de secretaresse van de heren mijn broers.'

Wij zijn katholiek

'Overal was in die tijd de kerk aanwezig. Bij alles wat aan zorgen gebeurde in het gezin werd de pastoor geraadpleegd of je werd als opgroeiend meisje te biechten gestuurd. Mijn vader werd opgeslorpt door de running van het bedrijf. Mijn moeder was moe van de angst in de oorlog. Nooit heeft ze willen toegeven dat haar moeder oorspronkelijk jodin was vanuit de Meijers, de Kramers en de Jacobsen. Ik kon het zelf bedenken. Vanuit haar halfjoods zijn in de oorlogstijd was zij een bange, uitermate bazige vrouw geworden die op haar manier haar bedreigde afkomst moest zien te overleven. Dat deed ze door katholiek te zijn zoals eens een tante me met dezelfde angst bezwoer: wij zijn niet joods, wij zijn katholiek! Op haar oude dag heeft mijn moeder me haar diepe spijt betuigd. Nu kan ik op een heel andere manier naar haar kijken.'

Trouwen

'Reeds in de stilte van mijn jongste jeugd ging ik schrijven. Ik heb willen tekenen, maar het schrijven zat me in het bloed. Alles aan bibliotheek in ons huis werd door mij gelezen. Mijn vader en broers waren lezers, mijn moeder was alleen maar nerveus bezig met status verwerpen en deze vooral uitdragen. Toen ik als amazone een pikeuropleiding wilde gaan volgen in Amsterdam ging het feest niet door. Ook het verpleegsterschap werd niet bereikt omdat moeder erop tegen was. Alles aan beroepen was haar te min. Het was maar goed dat ik vroeg welgesteld trouwde. Van de ene kant betekende dit, zo dacht ik, mijn bevrijding; van de andere kant werd het arbeidsprobleem er vanzelf mee opgelost: wie in die tijd trouwde, stopte met werken. Ik werd een brave huisvrouw, een goede moeder en een lieve echtgenote die in de zaak van haar man hem op allerlei gebied assisteerde. Maar ik was ook veel ziek. Want in feite was ik nog steeds, net als thuis, de ondergeschikte, ook al was ik me dat nog niet allemaal zo bewust.'

Veranderingen

'Toen kwam het moment dat de kerk veranderde. De zekerheid van haar gezag wankelde en de gelovigen voelden zich bevrijd uit het enge keurslijf van kerkelijke dwang en dogma's. We mochten zelf

denken. We mochten zelf leven vanuit ons persoonlijk geweten. We raakten los van wat ons beknelde. Maar of we er raad mee wisten? Onze zondagmorgen was voortaan leeg. We hoefden niet naar de kerk, dus sliepen we uit. De kerk gleed naar de achtergrond. Totdat mijn vader stierf in 1980. Zijn sterfbed had mij diep geraakt. Hij lag daar in bed als een hemelmens, verwachtte ieder moment de hemel te bereiken. Hij stierf in mijn beleving als een heilig mens. En ik? Ik ging weer naar de kerk als vanouds, werd lector, versterkte het zangkoor en zocht naar God zelf. Ik werd novice in de toenmalige Derde Orde van Franciscus. 1985 was een cruciaal jaar. In januari sloot ik me aan bij het Opus Angelorum, in februari stierf mijn moeder, in juni werd kanker bij mij geconstateerd en in augustus volgde een ingrijpende operatie.'

Opus Angelorum

'De gevolgen van de kankeroperatie beheersten mijn leven nog een kleine twintig jaar. Ik las tijdens dat proces van genezing alles wat aan God gerelateerd was. Mijn man en ik volgden alle retraites van het *Opus Angelorum*, ook wel *Het Engelenwerk* genoemd. We kregen hoogstaande colleges in orthodoxe theologie en in de strikte kerkleer. Alles geschiedde in stijl en beschaving. We genoten gastvrijheid, aandacht en God zelf. We waren teruggekeerd in het Rijke Roomse leven van weleer. En ik moet zeggen: ik vond het heerlijk! In 1981 had iemand mij overgehaald hier eens kennis van te nemen. Het Engelenwerk, van Oostenrijkse origine, bezat toen een wit kasteel in het Limburgse Nuth. Daar speelden de bijeenkomsten zich af. (Nu is het een riant klooster in Mechelen geworden). Het ademde een voorname sfeer. De oude adel uit Oostenrijk en Zwitserland, de zusters en paters in habijt deden me terugverlangen naar toen. Het is de kracht van de romantiek en de nostalgie. Maar de leden mogen zich vooral niet verliezen in de hoofdzonde der hoogmoed door af te wijken van de kerkelijke leer. Persoonlijk nadenken, weifelen en twijfelen over geloofsvraagstukken en dogma's, zou voor de individuele gelovige binnen de kerk in strijd zijn met de christelijke structuur. Bedoeld wordt vooral: de Roomse structuur. Het hoogste ideaal bereik je door zo klein mogelijk te worden, jezelf totaal op te offeren aan God.' Op een prentje dat Ine me meegaf lees ik: 'De Heer wil zielen die Hem volledig zijn toegedaan, die om Zijnentwil in volkomen oprechtheid de Engelen volgen in de discipline van een geordend leger.'

Waarschuwing

'Via Het Engelenwerk kwam ik studieus

Ine Verhoeven

met veel heiligen in aanraking. De harde kern hing de kennis en de leer aan van de zieners Hildegard van Bingen. Men bezocht alternatieve artsen en promoote bloedtranen schreiende madonna's. Doorweven met occultisme was het daar niet langer een christelijke beweging te noemen. Maar uiterst Rooms bleef men bij alles. Er klonken waarschuwingen van buitenaf. Zelfs de orthodoxe professor Van der Ploeg moest hier niets van hebben. Hij hield lezingen vol afkeer over het fenomeen en liet zich interviewen in kranten in Oostenrijk en Duitsland. Maar wie denkt dat Rome het Opus zou verbieden heeft het mis. Er werden restricties gemaakt en verder bleef het een heilig gebeuren in stilte. Zoals Jozef Ratzinger het destijds heeft gezegd: 'Wer so im Gehorsam steht wie das Opus Angelorum, hat von der Kirche nicht zu befürchten.' (Heiner Boberski *Das Engelwerk, ein Geheimbund in der katholischen Kirche?* p. 256). Het Engelenwerk staat onder de schutse van de officiële kerk, begeleid door de reguliere Kanunniken van het Heilig Kruis. De Congregatie voor de Geloofsleer stelt momenteel dat er voor de plaatselijke bisschoppen geen reden meer bestaat om de vereniging zijn werking te ontzeggen in hun bisdom, maar dat waakzaamheid geboden blijft. In hoeverre dan?

Angst voor moderniteit

'Via een religieuze met wie ik wekelijks quatre-mains speelde op haar piano, was

ik geabonneerd op *Frontlijn*, een blad voor katholieken binnen en buiten de kerk. Kon ik in het begin wel meegaan met het Opus vanwege haar nostalgie en schoonheid, haar leer nestelde niet omdat ik door mijn studie al een heel eigen denkkader had opgebouwd. Ik kreeg steeds meer het gevoel dat ik me op extreme grond bevond. *Frontlijn* mocht ik ook al niet lezen van mijn biechtvader. 'Zo'n blad haalt je af van de waarheid', zei hij. Ook mijn connectie met de orthodoxe gebedsgroep van het seminarie in Den Bosch, die bijeenkomsten organiseerde onder leiding van Jan Bots sj, begon averechts op me uit te werken. Mijn vertrouwen in de rechtse kerk ging kapseizend ten onder. Ik aanhoorde bij de koffie onafgebroken de haat van de gelovigen tegen de moderniteit in de kerk. Was hier een gebedsgroep bezig of een schismatieke beweging die alles wat nieuw was verachtte en wilde laten verdwijnen? Ik vroeg het me af. In ieder geval begreep en begrijp ik nog steeds vanuit deze ervaringen de orthodoxe kerkleiders en priesters, ook van ons bisdom. Het is de heel oude, vergoddelijkte romantiek die de volgelingen boeit en gevangen houdt. Maar het is in grote mate ook angst. De angst voor moderniteit, voor de geseculariseerde buitenwereld. Het doet hen belanden in de macht van een regiem dat zijn beleid als heilbrengend voor God en mensenziel verkondigt. Tenzij je zelf een sterke denker bent, kweekt dit regiem kwezels, vaak zonder reële naastenliefde, zonder mededogen, zonder empathie. Het schept verdeeldheid, je wordt onbereikbaar voor elkaar en dat alles onder de vlag van Soli Deo, Voor God Alleen.'

teit in de kerk. Was hier een gebedsgroep bezig of een schismatieke beweging die alles wat nieuw was verachtte en wilde laten verdwijnen? Ik vroeg het me af. In ieder geval begreep en begrijp ik nog steeds vanuit deze ervaringen de orthodoxe kerkleiders en priesters, ook van ons bisdom. Het is de heel oude, vergoddelijkte romantiek die de volgelingen boeit en gevangen houdt. Maar het is in grote mate ook angst. De angst voor moderniteit, voor de geseculariseerde buitenwereld. Het doet hen belanden in de macht van een regiem dat zijn beleid als heilbrengend voor God en mensenziel verkondigt. Tenzij je zelf een sterke denker bent, kweekt dit regiem kwezels, vaak zonder reële naastenliefde, zonder mededogen, zonder empathie. Het schept verdeeldheid, je wordt onbereikbaar voor elkaar en dat alles onder de vlag van Soli Deo, Voor God Alleen.'

Over en uit

'In het Duitstalige gebied van Europa was veel ophef ontstaan over Het Engelenwerk. Dat kwam met name door het al eerder genoemde boek *Das Engelwerk*. Het was doorwrocht geschreven en onderbouwd met feiten, data en namen. Ik kon de inhoud checken en wat ik aan feiten en gegevens las, was waar. Eind 1990, op de zondag van Christus Koning, legde mijn man de Sühneweihe af. Tijdens de bijeenkomst daarna in de salon stond het gezicht van de Hausvater - overste - op onweer. Hij was zeer slecht gehumeurd.

Iedereen in huis was nerveus. De zusters stootten de koffiekopjes om, de gasten waren van slag. Toen we naar huis reden zei mijn man: 'Ik stap eruit. Het deugt daar niet. Ik zag het gezicht van de duivel.' De hoogste gradatie die hij die middag had mogen halen werd ons definitieve vertrek uit Het Engelenwerk. Daar stond ik in mijn eentje met alles aan geloof en vergaarde kennis op Rooms theologisch gebied. Alle geschriften werden retour gestuurd. Het was over en uit met de verbintenis. En daarmee zou ons leven een ongekende wending gaan nemen.'

De nieuwe Ine

'Het lange bestaan in geknechtheid en vernedering brak me op. Ik was een denker. Ik was een wetter. Maar ik had nooit de vrijheid er iets mee te doen. In maart 1992 volgde ik een sensitivity-training. Eind mei kwam ik terug als een nieuwe vrouw. Ik mocht zijn wie ik was: in kerk en maatschappij, maar ook in mijn huwelijk. In januari 1993 was de echtscheiding een voldongen feit. Door mijn zielsconnectie met Frans Boddeke heb ik mijn engagement verworven met de Redemptoristen. In hun geestesgoed heb ik me herkend en welbevonden. Ik heb van het leven geleerd dat hoogstaand humanisme sterk gerelateerd is aan het christendom, meer dan menigenen denkt. Ik noem mij graag een *humanist in Christus*. Omdat een mens, elk mens, met twee voeten op de grond moet blijven staan en te-

gelijk van zijn naaste zal houden als van zichzelf. Het gaat om de schoonheid die mensen elkaar aandoen, hier en nu, niet om de straf en het boetekleed dat iemand wordt aangetrokken om een beter mens te zullen zijn en daardoor in de hemel te komen, later.'

Niet die doodlopende weg op!

Peer Verhoeven

De samenvoeging van parochies in het Bossche bisdom is gaande. Schaal één op één: per priester een parochie. Velen hebben gegronde twijfels bij deze ingrijpende manoeuvre. Onder hen schrijver dezes.

Bij alles wat er gaande is in de katholieke kerk blijft 'de leer' onbesproken; alsof daar geen problemen mee zijn. De bisschoppen zijn dermate gebonden aan het Romeinse leergezag dat zij een eigen eventueel afwijkende mening voor zich houden. Theologen moeten op hun tellen passen en ventileren hun mening niet in het openbaar. Vele gelovigen interesseren zich niet meer zo geweldig voor wat de Kerk al of niet te geloven voorhoudt. Anderen gaan geen discussie meer aan; het is vechten tegen de bierkaaiën. Intussen gaapt er een diepe kloof tussen de leer van de kerk en de beleving van de mensen.

Offertheologie

Het kerkelijk leergezag houdt vast aan de offer- en verzoeningstheologie. In deze zienswijze heeft Jezus naar goddelijk plan zijn leven gegeven voor de verlossing van de wereld. Conform deze visie wordt het offerkarakter van de eucharistie herhaaldelijk benadrukt. Dit tegen denken en geloven van de mensen in, die het idee van offer en verzoening goeddeels ontgroeid zijn en de eucharistie als een gemeenschapsmaaltijd zien: in Christus de eenheid en verbondenheid met God en elkaar vieren. 'Ik ontmoet steeds weer juist vrouwen die met de spiritualiteit van de verlossing niets meer kunnen beginnen ... Zulke vrouwen vinden in de scheppingsspiritualiteit een nieuwe toegang

tot het christendom.' Aldus Anselm Grün osb in *Een jaar met Anselm Grün* (bij 11 oktober). Hij is bepaald niet de eerste die het failliet van de verlossings- en offertheologie constateert.

Uit nood geboren

Het idee van Jezus' offerdood is uit de geestelijke nood van de eerste christenen geboren. Zij stamden uit het jodendom en waren vertrouwd met de joodse gebruiken en rituelen. Doordat de verhouding van de christenen met de joden verslechterde en uitliep op een scheiding, raakten de jodenchristenen priesters, tempel en offerritueel kwijt. Hierop heeft onder anderen de auteur van de Hebreeënbrief gereageerd door Jezus voor te stellen als offeraar en God welgevallig offer. De offer- en verzoeningsgedachte is dus uit geestelijke nood geboren en oudchristelijk, maar Jezus van Nazaret heeft zo niet gedacht. Vergelijk de latere christelijke interpretatie van Lucas 22,27 in de evangeliën van Matteüs (20,27-28) en Marcus (10,44-45)

Genademiddelen

De kerk houdt zich aan de oude sacramentenleer. Deze rituelen worden omschreven als 'genademiddelen van de kerk' die worden toegediend en ontvangen - typerend taalgebruik! - en een bepaald effect hebben zoals vergeving van zonden, genade schenken. 'Sacramenten doen iets met je, je wordt er *anders*, beter

door. Je treedt met heel je mens-zijn binnen in het goddelijke leven ...' zegt de brochure *Welkom thuis! Katholieken, wat ze geloven* met een bisschoppelijk voorwoord (Kerstmis 2006). Hoe werkzaam en noodzakelijk sacramenten zijn volgens de kerk bleek eertijds ongemeen scherp uit de kinderdoop, die de erfzonde afwaste en voor het kind de hemelpoort opende. Later is de doop gezien als entree in de katholieke kerk.

Oude tweedeling

Maar ook hierop zitten vele mensen niet meer te wachten. De brochure *Welkom thuis!* omschrijft het effect van de doop dan ook weer anders: '... als je gedoopt wordt, ga je ... door de wateren van de dood naar het land van het leven. Op die manier word je dus opgenomen in het mysterie van het goddelijke leven...' (p.20) Nog steeds wordt de zin van dit sacrament geformuleerd vanuit de dualiteit, de scheiding tussen profaan en sacraal, menselijk en goddelijk. Door velen wordt niet meer om de doop gevraagd en zij die er bewust voor kiezen doen dit uit een besef van dankbaarheid, respect voor het Mysterie van het leven, verwondering om een mensje, de hoop op de toekomst voor hun kleine en vaak vanuit de overtuiging dat Jezus alleszins navolging verdient en die ze de dopeling dan ook graag voorhouden en aanbevelen.

Sacrament en alledag

De katholieke parochies zijn sacramentele groepen geworden. De Nederlandse bisschoppen hebben gekozen voor de sacramentele kerk in de oude zin, waarin het sacrament het profane, zelfs zondige leven heiligt en daarom noodzakelijk is. Intussen gaat de religiositeit nú in de richting van geloven in één heilige en te heiligen werkelijkheid. De scheidingen tussen natuur en bovennatuur, sacraal en profaan, gewijd en niet-gewijd zijn aan het verdampen. Willigis Jäger osb schrijft in zijn *Over de liefde* (Asoka 2010): 'Alles is heilig. Heilig kun je niet worden en je kunt ook niets heilig maken. Alles is van begin af aan heilig ... We beseffen dat een onderverdeling in heilig en niet-heilig uiteindelijk onzinnig is.' (p.13) En zegt hij: 'Wij hebben de wereld verdeeld in 'sacraal' en 'profaan', in eredienst en dagelijks leven, in gebed en politiek, in zonde en heiligheid. Het goddelijke voltrekt zich echter in al wat is. Religie is de omgang met God in ons dagelijks leven ...' (p.75)

Viering van het leven

De spiritualiteit van de hedendaagse westerse religieus beweegt zich in de richting van deze eenheidservaring, waarop De Roerom in maart 1997 al wees in de bij-

Vanuit het Bossche Broek (© Foto: Toon van der Heijden)

lage *Omwillen van nu en straks*. Sacramenten zijn in de beleving van hedendaagse gelovigen geen middelen tot heiliging van het profane, zondige leven, maar bewustwordingen, belijdenissen, vieringen van het heilige leven waartoe mensen komen voor wie het leven een diepe ziel heeft en een te eerbiedigen Mysterie in zich draagt. Het instituut kerk blijft de verouderde dualistische sacramenttheologie hanteren. Sacramenten blijven genademiddelen die alleen de priester effectief kan en mag 'toedienen'. Voor een sacramentele kerk is de priester feitelijk de enige die er toe doet. Hem wordt alle macht en gezag toegekend. Er kunnen dan ook niet méér parochies dan priesters zijn.

Geen voortrekkers

In het verleden is verzuimd de pastorale werk(st)er serieus te zien als opvolger van de traditionele priester. De eerste pastoraal werkenden kregen functies in de kerkelijke periferie waardoor zij randfiguren werden en diaconie en gemeenschapsopbouw met hen tot randverschijnselen degradeerden. Inmiddels is hun de weg naar eredienst en sacrament nog meer versperd. Maar begaafde, gedreven mensen laten niet met zich sullen. Ze vinden ergens anders emplooi. Bijgevolg beschikt de kerk over te weinig goed geschoold personeel en zijn er vaak geen leiders, inspirators voor de parochies voorhanden. Bovendien - en dit wordt wellicht over het hoofd gezien - komt naast de diaconie ook de sacramentele tak van de kerk ergens anders terecht. Dit gebeurt al vaak bij afscheid en uitvaart, maar ook bij huwelijk, doop en weekendviering.

Parochiecentra

Vele pastorieën raken onbemand, de parochies worden onoverzichtelijk groot en dus verrijzen er parochiële trefcentra. Deze beperken zich vaak tot service rond de sacramenten en dan nog maar rond enkele daarvan. De parochiële pastorale centra dreigen meldposten te worden voor doop, eerste communie en uitvaarten, hoewel de kerkelijke viering hiervan ook op zijn retour is en er met name afscheidsvieringen buiten de kerk gehouden worden. Er worden 'afscheidscentra' geopend die voorzien zijn van een 'totaalpakket', inclusief afscheidsviering. Hier nemen mensen kennis van de mogelijkheden voor wanneer het zover is. Ze kunnen keuzes maken en hun naasten hiervan tijdig op de hoogte stellen, zodat deze weten waaraan en waaraf en moeilijk gedoe met een kerkelijke bedienaar wordt voorkomen. Er zijn ook bureaus voor advies en hulp bij geboorte, schoolverlating, liefde en trouw. Het is betreurenswaardig dat het leven vieren met deze ontwikkeling sterk

In het Bossche Broek (© Foto: Toon van der Heijden)

verindividualiseert en goeddeels buiten de zorg van de gemeenschap terechtkomt.

De parochie

Een religieuze gemeenschap zal in de toekomst heel wat meer zijn dan eredienst en sacrament. In de parochie van de toekomst manifesteert zich de eerbied voor het Leven meer nadrukkelijk in het respecteren van het ritme van licht en donker, arbeid en rust, uitbundig en ingetogen, werken en bidden. Kloosters lopen leeg maar de sfeer van leven dáár wordt buiten de kloostermuren gezien als oermenselijk. De monnik staat niet voor niets zo in de belangstelling. 'Het leven van monniken laat in z'n oervorm zien wat in iedere mens verborgen zit. Waarschijnlijk fascineert het kloosterleven zoveel mensen, omdat ze er een vergeten deel van zichzelf terugvinden' zegt *Missio* van februari 2011. Hein Stufkens schreef een boekje dat *Gelukkig worden* heet met de ondertitel: *De monnik als model. Wat wij van monniken kunnen leren* heet een boek van Notker Wolf, generaal-abt van

de benedictijnen. In de moderne parochie zal de liefde beleefd worden in dienstbaarheid aan de ander, aan zwak en ziek, bedreigd en gekwetst allereerst. Daaronder of daarin ook de liefde, beleefd als de band die de mens heeft met alwat en alwie bestaat, met alle leven. Een fundamenteel 'wij' tegenover het 'ik' dat momenteel het westen regeert. De toekomstige parochie zal geen 'volksparochie' zijn maar wel een pittige kern in de samenleving.

Nabij zijn

Onlangs schreef Paul van Dijk in de krant dat hij als huisarts steeds meer geconfronteerd wordt met levensvragen die vroeger dominees en priesters veelal op hun bordje kregen. (Brabants Dagblad 30/12/09) Iets eerder dat jaar publiceerde Jeannette den Hartog de conclusie van haar onderzoek in bepaalde wijken van Tilburg. 'Het gaat om het gezamenlijk optrekken met mensen en aansluiten bij hun leefwereld. Present

zijn, dat is het begin. Present blijven, daar gaat het om. Eigenlijk net als het buurtpastoraat dat vroeger werd geboden door kerk, pastoor of diaken.' (Brabants Dagblad 29/5/2009) De onderzoekster vraagt mensen die permanent en laagdrempelig het werk van de vroegere kerkelijke 'beambten' overnemen, omdat een dergelijke presentie mens en samenleving goeddoet. De kerken hadden blijkbaar een weinig geruchtmakende maar niet te onderschatten taak in de samenleving. De kerkelijke hiërarchie die nu de territoria van een pastor tot mammoetgrootte uitbreidt heeft het niet over mensen nabij zijn en blijven. Hopelijk worden mensen ter plaatse zelf zich van hun waardigheid en verantwoordelijkheid bewust en laten ze zich niet op een doodlopende weg manoeuvreren. 'Ik verwacht dat in de toekomst de christelijke beleving intenser wordt ... niet als een volkskerk maar als netwerken van zorgende mensen in contrast met de heersende mentaliteit.' (James Kennedy *Bezielende Verbanden* in Trouw 16/8/2010). Blijf elkaar nabij en Hij is in je midden.

De Sint-Jan, eeuwig boeiend

Ad Wagemakers

Op 19 november 2010 werd het boek *De Sint-Janskathedraal van 's-Hertogenbosch* ten doop gehouden in een nagenoeg volle Sint-Jan. Wat is dat toch met de Sint-Jan, die door de eeuwen heen niets aan aantrekkingskracht heeft ingeboet en door kerkgangers, toeristen en professionals in alle toonaarden wordt bezongen. Ad Wagemakers woonde de presentatie bij en las het boek.

De geschiedenis van de bouw van de Sint-Jan gaat terug tot het begin van de dertiende eeuw. Kort na 1200 is er sprake van een romaanse kerk, die naarmate de stad 's-Hertogenbosch groeide, in de loop van de eeuwen uitgroeide tot de gotische kathedraal, die ons zo vertrouwd is. In de tweede helft van de negentiende eeuw was een grote restauratie noodzakelijk, omdat in de voorliggende periode gedurende lange tijd verzuimd was onderhoud te plegen. Vanaf dat moment zijn de bouw en de geschiedenis van de Sint-Jan uitvoeriger beschreven. De beschikbare informatie was toen nog schaars. Men baseerde zich op beperkte historische gegevens zoals de schenking van grond, de aankoop van huizen om plaats te maken voor uitbreiding, kunsthistorisch onderzoek en waarnemingen van kroniekschrijvers. Met name de overleveringen van die laatste groep waren lang niet altijd betrouwbaar en zo slopen foute conclusies van de een in het werk van de ander.

Een standaardwerk

Na de uitgaven van Jan Hezenmans, Xavier Smits, Jan Mosmans en Kees Peters volgt *De Sint-Janskathedraal van 's-Hertogenbosch* de reeks van grote werken die al over de Sint-Jan zijn verschenen. Naast tal van andere publicaties is er zo enige regelmaat ontstaan in het verschijnen van een boek, dat voor die generatie het standaardwerk werd.

Omdat er in de loop van de eeuwen veel schriftelijke informatie verloren is gegaan, is in dit boek de weg voortgezet van bouwhistorisch en archeologisch onderzoek: gebruikte materialen, oorspronkelijk grondplan, de betekenis van steenhouwersmerken en het bestuderen van jaarringen in houten kapconstructies. Deze gegevens, gecombineerd met schriftelijke bronnen, architectonische en kunsthistorische inzichten, hebben een nieuw licht geworpen op de ontwikkeling van de bouw van de Sint-Jan.

Aan de hand van veel mooie foto's van Marc Bolsius en verhelderende reconstructietekeningen van Gary Scanlan wordt de lezer in prettig leesbare teksten ingevoerd in de ontstaansgeschiedenis en groei van de Sint-Jan.

Mythen

De aantrekkingskracht van de Sint-Jan schuilt naast in de grootse afmetingen,

de vormgeving en versieringen, ook in de mythe. In technisch opzicht is er inmiddels veel over het gebouw bekend, zijn raadselen rond herkomst, uitbreiding en datering verhelderd, maar de mythe blijft

Bouw van de hoge vieringtoren (1521-1529)

onaangetast. In zijn inleiding ging Gerard Rooijackers, cultuurhistoricus, in op de mythische dimensies van dit gebouw. Voor mensen niet te vatten verhalen, die blijven inspireren tot een poging ze te doorgronden: wat bewoog mensen in de middeleeuwen om een dergelijk godshuis te bouwen? Waren het prestigieuze overwegingen of om een plaats in de hemel veilig te stellen, was het dankbaarheid of godvrezendheid? Wat zien we daarvan terug in de hoogte van de gewelven, de afbeeldingen in de ramen, de rijke versieringen? Wat trekt duizenden mensen in de meimaand naar Den Bosch, nodigt hen gedurende het hele jaar uit om een kaarsje te branden bij Maria of nemen nieuwsgierig deel aan een rondleiding? Veel geheimen zijn in de loop van de tijd ontsluit, heel veel is blijvend aan het menselijk oog onttrokken. Volgens Rooijackers houdt dit het verhaal levend, zo-

dat het monument voor elke generatie telkens weer betekenis krijgt.

Het boek

Het boek leidt ons door een periode van 800 jaar, waarin voor- en tegenspoed rondom de bouw van de Sint-Jan elkaar afwisselen. In twaalf hoofdstukken voert het ons door de geschiedenis van de eerste romaanse kerk die gedurende de eeuwen erna transformeert naar een gotische, via uitbreidingen, brand en verval naar de drie grote restauraties vanaf het midden van de negentiende eeuw. Tussen het verhaal van de bouw door informeren de schrijvers de lezer over talloze onderwerpen als de kerkfabriek, het gedraaide baldakijn, luchtboogfiguren en de inzet van menselijke kracht. Dit alles verlicht met prachtig fotowerk en fraaie reconstructietekeningen maakt het boek lezen bijzonder de moeite waard en voor de liefhebber een waardevol bezit. Een overzicht van geraadpleegde literatuur en een verklarende woordenlijst bieden mogelijkheden tot verdere studie. Een tijdbalk onderaan elke tekstpagina geeft steeds aan in welke periode het betreffende hoofdstuk zich afspeelt.

2011

De laatste fase van de restauratie werd in 2010 voltooid, in 2011 is de kathedraal voor het eerst sinds mensenheugenis in al haar glorie te bewonderen. Dit boek biedt de lezer de mogelijkheid om het gebouw met nieuwe ogen te bekijken en al dwalend iets meer te proeven van de mythe die Sint-Jan heet.

Harrie Boekwijt, Ronald Gludemans & Wim Hagemans *De Sint-Janskathedraal van 's-Hertogenbosch. Geschiedenis van de bouw*
Uitgeverij Veerhuis Alphen a/d Maas, 2011
348 p. met illustraties door Marc Bolsius en Gary Scanlan; ISBN 978 90 8730 031 9
soft-cover € 24,95, hard-cover met uitslaande platen in een gelimiteerde oplage € 44,95
Informatie en bestellingen
www.uitgeverijveerhuis.nl

De parochiekerk een podium voor ...

Francine van der Duijn

Bezieling willen mensen graag delen met medemensen. Daarom biedt de parochie van de Heilige Familie in Langenboom de inwoners van het dorp in de kerk een podium aan om zich te presenteren aan de Langenboomse gemeenschap. Er zijn verschillende initiatieven en invalshoeken.

Kunst in de Familie

In het weekend van 4 en 5 juni vindt weer de expositie *Kunst in de Familie* in onze parochiekerk plaats. Kunstenaars uit de eigen gemeenschap wordt in het kerkgebouw een podium geboden om zich te presenteren aan de Langenboomse gemeenschap. De eerste expositie in 2008 was een groot succes. De naam *Kunst in de Familie* is ingegeven door het artikel van Joost Koopmans in De Roerom van september 2007 over *Kunst in 't Hart* in Oss. De activiteiten worden binnen de Langenboomse gemeenschap en met mensen uit Langenboom gehouden; op deze doelstelling sluit de naam mooi aan. Dit jaar worden weer enkele andere kunstenaars uit de Langenboomse gemeenschap uitgenodigd om hun kunstwerken te exposeren. Slechts enkele kunstenaars want de ruimte is beperkt. Van de kinderen die dit schooljaar het H. Vormsel hebben ontvangen staat een zelfgevoerd lichtje uit klei op de expositie. In het weekend van 4 en 5 juni is iedereen van 11.00 tot 17.00 uur welkom op de expositie *Kunst in de Familie* in de parochiekerk van Langenboom.

Muziek in de Familie

Afgelopen jaar was het gezellig druk in de parochiekerk tijdens het optreden van vijf muziekgroepjes *Muziek in de Familie*. De parochie bood toen een podium aan vijf groepjes muzikanten om te laten horen

wat er bij hen 'van binnen trilt'. Muziek is in wezen immers altijd ook iets religieus. Met recht kan gezegd worden dat het een succesvolle middag was zowel voor de muzikanten als voor de toehoorders. Na het optreden zijn er zelfs contacten ontstaan die er bij twee groepjes toe geleid hebben dat zij de muziek tijdens vieringen op zondag verzorgen. Ook daarvan hebben weer vele parochianen genoten.

Wereldwijde hulp

Tijdens *Muziek in de Familie* hielden Fleur Meulepas, Debbie van Druuten, Loes van Tiel en Inge v.d. Heijden een actie voor weeskinderen in Ghana. Ze schonken koffie, thee en fris. De opbrengst van deze actie hebben ze afgelopen zomer meegenomen naar Ghana waar ze vijf weken in het kader van hun opleiding hebben gewerkt in een weeshuis. Ze hebben er het schooltje naast het weeshuis opgeknapt, schoolborden gemaakt en schoolbanken besteld. Ook hebben ze nog van alles kunnen aanschaffen voor het weeshuis en de kinderen. Eenmaal thuis zijn ze tijdens een viering in de kerk hierover komen vertellen en daarbij hebben ze op het scherm vooraan in de kerk foto's laten zien. Groep 8 van Basisschool 't Stekske - met name de groep vormelingen - zet zich jaarlijks in voor de *Stichting Klaartje Derks*, die voor zo'n 2000 aids-weeskinderen in Kisumu (Kenia) zorg draagt.

Peuter- en kleuterviering

Afgelopen jaar zijn twee peuter- en kleutervieringen gehouden. Op 7 november was er een herfstviering waarin Woezel en Pip, voor de kleintjes goede bekenden, een belangrijke rol speelden. Het thema was *Samen delen*. Het verhaal werd verteld onder *Tante Peereboom* en verlevendigd door mooie gekleurde plaatjes op het diascherm. Op kerstavond was er een kerstviering voor de peuters en kleuters. In de sfeervol verlichte kerk werd het kerstverhaal *Het kindje in de stal* verteld. Om het verhaal uit te beelden waren verschillende kinderen als Maria, Jozef, herder of koning verkleed. Na afloop van de viering kleurden de kleintjes ijverig engeltjes, die tijdens de kerstdagen als versiering in de kerstboom vooraan in de kerk hingen.

Kerstconcert

Ter afsluiting moet het jaarlijkse *Kerstconcert* genoemd worden, waaraan naast *Muziekvereniging Amicitia* ook alle kerkkoren meededen. Heel enthousiast was ook de deelname van de *Notenkrakertjes*, het kinderkoor dat ongeveer veertig leden telt en onder leiding van Rianne Emons plezier leert krijgen in zingen. Niet de prestatie is goddelijk maar het geluksgevoel van de kinderen bij het zingen.

In een kerkgebouw,
zo'n 'heilige' ruimte
is zoveel te 'be-leven' ... als er maar
een podium voor geboden wordt.

Francine van der Duijn is lid van de pastoraatsgroep parochie Heilige Familie in Langenboom.

De Goede of Stille Week

Peer Verhoeven

Claire Vanden Abbeele

Religieuze kunst Wittem

Van 13 maart tot 25 april in de Kloosterbibliotheek te Wittem de tentoonstelling *Ademloos* Claire Vanden Abbeele, kunstenaar auteur en therapeute voor rouwverwerking. De expositie is iedere zondag van 12.00 tot 16.30 uur vrij toegankelijk als de Kloosterbibliotheek vrij is.

(zie www.kloosterwittem.nl) Claire Vanden Abbeele spreekt zaterdag 26 maart over rouw en verdriet. Kaarten à € 7,50 hiervoor te reserveren. (043) 450 17 41 of e-mail: info@kloosterwittem.nl

Matteüspassie

Bach's Matteüspassie in een nieuwe Nederlandse vertaling van 2 tot 6 april op 4 plaatsen. Vrijdag 22 april om 19.25 uur op Nederland 1 en Radio 4.

Informatie: www.pijeterjanleusink.nl

Passieconcert Elshout

Zondag 17 april 2011, 15.30 u. wordt in de Sint Jan Evangelist kerk in Elshout een Passieconcert gegeven door jeugdige muzikanten, geassisteerd door enkele beroepskrachten. Het concert wordt verzorgd door vioolschool Fiedelino o.l.v. Leontien Akkerman m.m.v. blokfluitensemble Fluitielje o.l.v. Els Althuizen, vocale en instrumentale solisten en Marianne Merckx teksten. Entree gratis; vrije bijdrage in de kosten.

Voor een maandblad als *De Roerom* lijkt het wat vroeg om over de Goede Week te beginnen. Werkgroepen ter plaatse zijn er echter waarschijnlijk al geruime tijd mee bezig. Voor hen en wellicht ook voor heel andere verbanden, hopelijk op tijd, een paar suggesties.

Aanhel Palmzonden

Vogels heffen hun lied weer aan, als eerste fleurde de treurwilg op; lammeren dartelen in de wei. Hoe bezig ook met eigen zaken, het doet ons iets.

Vroeg in de morgen gloort het licht, nacht en duisternis binden in en de dagen lengen zichtbaar. Hoe druk ook met onszelf bezig, het doet ons iets.

Kinderen worden springerig, mensen zijn in voor een praatje en ogen vrij en opgewekt. Hoe zwaar we ook aan onszelf tillen, we doen elkaar nog iets.

Een Mens die het leven vertrouwd als zijn eigen vader en 't trouw was als 'n moeder haar kind. Hoe twijfelzuchtig we ook zijn, hij doet ons nog iets.

Hoe hij feestelijk onthaald werd opgejaagd, afscheid nam is veroordeeld en gekruisigd. Hoe hij verdween en is gebleven, om de wereld nooit meer te ontgaan.

Aanhel Avond van het Afscheid

Mensen gaan zo ondoordacht aan zichzelf voorbij, verliezen zich in wat moet-en-zal, ontlopen hun diepste nood en sussen hun zielsverlangen.

Mensen leven zo gemakkelijk vlakweg aan elkaar voorbij, luisteren met een half oor en hebben geen oog voor wat omgaat in andermans hoofd en hart.

Wat mensen doen en denken, hun oogopslag, kramp en lach, wat ze meemaken, mogen beleven passeert gewoonlijk ongeziens, wordt bedolven onder ieders alledag.

Totdat het leven zich meldt met honingzoet of zuur en bitter en mensen uitzien naar 'n medemens, vragen om een helpende hand, hopen op een hart vol begrip ..

totdat een mens aan 't einde toe is en ieder gebaar een teken van

dood of leven, van afscheid wordt: die trek om de mond, dat stemmetje, die ogen, dat stotterend vragen.

Toen Jezus van Nazaret van de wereld afscheid nam, heeft hij met zijn vrienden intens gesproken over Wat hem heilig is, Wie hem bezielt ...

heeft hij het brood gebroken en 't leven gedeeld met die bij hem waren; hen zijn beker overgedragen en Gods belofte te doen gegeven. Zijn testament voor eens, voorgoed.

Rembrandt van Rijn *Hoofd van Jezus*, 1648, Gemäldegalerie Berlin

Gedachtenis Goede Vrijdag

Naar wie je bent geweest is de wereld nog steeds op zoek. Zoveel eeuwen zijn er overheengegaan; zoveel belangen hebben er gespeeld.

Met hart en ziel wordt naar je getast; onder steen en staatsie ben je bedolven. Oprecht en eerlijk word je gevolgd; betweterig is met je gehaffeld.

Voor de een was je een godslasteraar, voor de ander Gods zoon. Het volk zag je als een weldaad; hogerhand noemde je volksverlakker.

Er waren er die in jou van kindsbeen af een belofte zagen en ook dat het botsen zou; dat je je hoofd ging stoten.

Je vader was timmerman in Nazaret
en zat in het verzet wordt gezegd.
Hij is je vroeg ontvallen;
je hebt hem niet echt gekend.

Je moeder stond er alleen voor.
Op jou, haar eerstgeborene, had ze
al haar hoop gevestigd en ze wilde
je het lot van haar man besparen.

Maar tot haar ontzetting verliet je
huis en haard, have en goed.
Dat is jezelf blijkbaar
ook niet gemakkelijk gevallen.

Want alsof je jezelf wilde overtuigen,
zei je telkens weer en bleef je herhalen:
'Wie huis en thuis stellen boven Gods wil,
die passen Hem en mij niet.'

Je liet je niet bepraten
en deed omwille van je geweten
afstand van alles en iedereen.
Je had niet eens 'n hol om in te schuilen.

In Nazaret, het stadje van je jeugd,
kon je later niet meer komen.
Ze vonden je een ijdelruit, zonderling
en bekogelden je met stenen.

Je week uit naar het noorden,
waar je bij het meer vissers trof
die wel iets in je zagen en hoopten
dat je met hen de wapens zou opnemen.

Maar gewapenderhand
was voor jou dodemanshand.
Jou ging het om Gods wil,
om 't oprechte geloof van de vaderen.

Niet macht, maar gerechtigheid;
geen kroon of troon, maar gediensstige.
Ze hebben je niet begrepen
en uiteindelijk in de steek gelaten.

Korte stilte of lied

Je was een bloem,
op z'n mooiste in 't wild;
een vrije vogel, op vleugels gedragen;
een ziener, Gods man.

Je wilde niet doorgaan voor
zedemeester, wetgeleerde;
je was een verteller en sprak
met het hart op de tong.

Van bomen en bloemen,
wind en wolk las je het leven af.
In kinderogen zag je de hemel;
in mensen niet-in-tel sprak Vader je aan.

Je ging met wie niemand wilde,
kwam waar geen mens zich waagde.
Je mocht gezien worden met mensen
beklad en door 't slijk gehaald.

Michelangelo *La Pietà*, 1499, St. Pieter Basiliek, Vaticaanstad

Wie ontredde de moed verloren
wees je op de bomen in 't veld:
hun twijgen worden zacht, botten uit;
lente, nieuw leven staat voor de deur.

Je hielp lammen overeind,
bracht melaatsen terug in de kring.
Zieken praatte je de straffende
vinger Gods uit het hoofd.

Wonderlijk wat je deed;
maar het is je door wet en weet
niet in dank afgenomen.
'Staatsgevaarlijk, lasterlijk' vonden ze.

Je kwam in de stad waar
wet en waarheid naar eigen hand
worden gezet en waar godsvrucht
glimt van kleurloos vernis.

Je borstelde de tempel schoon
en veegde priesters de mantel uit.
Dat kon niet goed blijven gaan;
dit slikken macht en pompa niet.

Ze zijn je gaan schaduwen;
wachtten op het gunstige moment
om je op te pakken, te ruimen
en je naam voor altijd te doen vergeten.

Korte stilte of lied

Soms wilde je alleen zijn
om tot jezelf te komen.
Je ging de woestijn in om
in de leegte je leven te vullen.

Soms zocht je het weidse strand
om even weg van alle rumoer
naar de stilte te luisteren
en je Vader te raadplegen.

Soms ging je een berg op
om je hoop en visioen te koesteren,
zicht te krijgen op Gods belofte
en jouw weg en aandeel daarin.

Soms ging je het water op
en voelde bij het razen van de wind
en aan het klotsen van de golven
hoe kwetsbaar mensen zijn.

Je hebt afscheid genomen,
je testament geopend: Ik deel
met jullie het leven waarvan Liefde
het hart is, in Wie alles wordt voltooid.

Je hebt je beker zoet en zuur
overgedragen aan die bleven
en hen daarmee opgedragen
Gods belofte waar te maken.

In de Hof van Olijven
heb je erom geschreeuwd
dat de beker van het lijden
aan je voorbij mocht gaan.

Aan het kruis kon je
tenslotte in overgave bidden:
'Vader, in Uw handen
leg ik mijn leven neer.'

Tot meer is een mens niet in staat.
Je hebt ervoor moeten vechten
maar voelde je toen gedragen,
geborgen in die Leeft.

Vanaf toen beseffen wij,
dat Liefde het hart van alles is
en dat wie vandaaruit leeft
getuigt van die God en Goed is.

Boer zoekt vrouw

Marion Meulenbroek

In Nuweiba ontmoette ik Magid, een welgedane zakenman die niet alleen eigenaar is van een strandhotel, maar meerdere ijzers in het vuur heeft. Zoals een ferry van Taba naar Aqaba, een ontzilfabriekje en een restaurant.

Magid nodigde me uit zijn ecotuinderij te bekijken. Hij tuiniert - nou ja, dat doet zijn personeel - nu drie jaar en is trots op het bereikte resultaat. Niet alleen kweekt hij de hier bekende groenten zoals to-

voorbeeld. Ze mag best wat ouder zijn, geen probleem. Als ze Taha geen kinderen kan geven is dat ook al niet erg vindt Magid. Wie nu denkt dat dit plan in overleg met Taha gesmeed is heeft het mis.

doeïenen die allemaal graag in hun moestuin werken. Taha stelt een lespakket samen rond tomaat, aubergine en olijf. Tevens komen er biologisch zaad, organische bemestings- en bestrijdingsmiddelen in het pakket. Wie wil kan een som geld lenen voor gereedschap of andere benodigdheden. Laaiend enthousiast zijn we. Ook de volgende dag nog. Zelfs Magid, de eigenaar, is vol lof. En terwijl Musa op

Taha de boer

De ecoboerderij (© Foto's: Marion Meulenbroek)

maat, komkommer, aubergine en courgette, maar ook bietjes, rucola, lollo rosso en groene asperges. Alles nog als experiment en later, als een en ander goed aanslaat, voor de sjeke hotels hier en in Dahab. Ook wil hij groentepakketten voor expats gaan leveren, een idee dat hij door Nederlanders kreeg aangereikt.

Te hooi en te gras

Magid vraagt iedereen om advies en past die adviezen dan te hooi en te gras toe. Over organische tuinbouw als zodanig, over zaad en over commerciële mogelijkheden. En omdat de kennis aldus en niet systematisch bijeengegaaard wordt is het effect wonderlijk. Opgetogen werkt hij met het zaad van de hybride pompoen en begrijpt dan niet dat het resultaat tegenvalt. Hij wil graag kool kweken en vanuit het niets verschijnt ineens de koolvlieg. Biologische tuinbouw bedrijven is een ambacht en geen hobby. Langzaam daagt dat besef.

Vrouw gezocht

En in plaats van zijn eerste man, Taha, een opleiding aan te bieden heeft hij voor dit probleem een Egyptische oplossing bedacht. Taha moet een vrouw hebben. Een Europese, liefst uit Duitsland. Die weet vast veel over dit onderwerp en het is meegenomen als ze ook van dieren houdt. Kippen, geiten en schapen, bij-

Hem wordt niets gevraagd. Maar af en toe neemt Magid een rijpe Duitse dame mee naar de tuinderij. En laat haar een half uurtje met Taha praten. Hij hoopt dat in dat halve uurtje de vonk zal overslaan en zijn plan zal lukken. Tot nu toe heeft het niet gewerkt. Nederlandse boeren hebben Yvon Jaspers. Magid vroeg mij een methode te bedenken om Taha van een vrouw te voorzien. Die methode is er al. Of de Egyptische TV interesse heeft? Wie weet... Boer en bedoeïenen zoeken geld.

Waarom niet?

Omdat ik Taha niet uit mijn hoofd gezet kreeg besloot ik met hem thee te gaan drinken. Ik nam een bevriende bedoeïen mee, omdat ik niet alleen met hem kon afspreken. Nadat er allerlei koetjes en kalfjes gepasseerd waren kwam het gesprek op de tuinbouw. Musa, de bevriende bedoeïen, bleek ook een hartstochtelijk tuinier en vroeg Taha de oren van het hoofd over tomaten, aubergines en nog zo wat. Waarna we opeens alle drie hetzelfde idee kregen. Waarom zou Taha de bedoeïenen geen les kunnen geven? Waarom zouden de bedoeïenen geen proefvelden kunnen aanleggen? Waarom zouden ze niet met organische bestrijdingsmiddelen leren werken?

Een plan

En dus werd het volgende plan geboren: Musa stelt een groep samen van zes be-

zoek gaat naar bedoeïenen met groene vingers en Taha over zijn lespakket piekert, wordt mij gevraagd fondsen te werven. In Nederland, uiteraard.

Dubbele dienst

Het lijkt me geen probleem. Het gaat maar om weinig geld en wie wil er nou niet dat steeds meer mensen organische landbouw bedrijven? Dat de aarde en dan met name de woestijn steeds groener wordt? Dat de nieuwste methoden en technieken zich als een lopend vuurtje door de wereld verspreiden? De zwakste schakel zijn de bedoeïenen. Zoveel wantrouwen hebben ze jegens de Egyptenaren dat ze bang zijn als gratis werkkraft gebruikt te worden in plaats van instructie te ontvangen. En dus begint het erop te lijken dat de zwaarste taak voor Musa is weggelegd en dat dit project eigenlijk net zo hard de tuinbouw dient als het wegnemen van het wantrouwen tussen twee bevolkingsgroepen die liever niets met elkaar van doen hebben. Maar Musa is optimistisch. 'Dit is het nieuwe Egypte ya Maryam.' Ik hoop dat hij gelijk heeft, dat het gaat lukken. Wordt vervolgd.

Voor reizen in de woestijn met de bedoeïenen zie: www.hadiyareizen.nl.
Voor reacties: info@hadiyareizen.nl.
Wie Marion's blog wil volgen:
<http://marionmeulenbroek.wordpress.com/>

Alles in de groei

Leon Goertz

Na een lange werkdag ben je moe van alle gedoe en denk je 'Ze bekijken het maar'. Je kruipt in bed, trekt het dekbed over je oren en geniet een stukje winterslaap. Na een aantal uren hou je het daar niet meer uit. Je lijf en leden komen weer in beweging. Je springt uit bed en bulkt van dadendrang en wilt niets liever dan doorgaan met de bezigheden van gisteren, alleen wellicht beter. Zo wordt de nieuwe dag toch weer een tikkeltje anders dan alle voorgaande dagen en mogelijk zelfs beter.

Dit verschijnsel is ook in de natuur bekend. Onder de dikke laag sneeuw leek even alle leven verdwenen. Maar onder dit deken duwde de natuur zich weer naar boven. En nu de zon de sneeuwlaag heeft laten wegsmelten is er geen houden meer aan. Het gras, de bomen en dieren komen weer springlevend voor de dag en maken er opnieuw iets moois van. Deze onrust en levenslust in mens en natuur worden met een groot woord *evolutie* genoemd. Steeds weer een stapje verder naar een toestand die nog nooit eerder heeft bestaan. Deze groei en het stapje hogerop zijn overal te zien. Kinderen die hun ouders niet alleen lichamelijk boven het hoofd groeien, maar hen ook in weten en handigheid met computers en vele andere dingen de baas zijn.

In de boot

Er is een evolutie in vakantietripjes waar men minstens één keer de aarde omrondt en sommigen hebben zelfs al een tripje in de ruimte gemaakt. Elk zichzelf respecterend bedrijf wil uitbreiden, voortdurend nieuwe dingen uitvinden en op de markt brengen. Wie in deze ontwikkeling te hard van stapel lopen vallen - zoals bij ladderklimmen - lelijk op hun gezicht. Evolutie zit sinds de Oerknal bij alles en iedereen in de genen. Of we willen of niet, iedereen zit in de evolutieboot en maakt die eeuwige werveling mee.

Ook geloven groeit

Dit is van de ene kant wel spannend en prima, maar soms ook moeilijk. Zoals op het gebied van godsdienst en geloof. Daar is je bijgebracht

dat je alles van vroeger alleen maar van buiten hoefde te leren en dan zit het voor altijd in ons geweten gebeiteld. Maar intussen weten we wel beter. Al die beitelaars van vroeger hebben hun tanden stukgebeten op zogenaamde eeuwige waarheden die zonder dat zij het in de gaten hadden echter ook onderworpen zijn aan het alomvattende proces van de evolutie. Want als je op de dag van vandaag nog gelooft dat de zon om de aarde draait, dan sla je wel een raar figuur.

Ik geloof

Nee, het heelal, ons eigen lichaam, ons verstand, onze Geest zijn veel wonderlijker en mooier dan we ooit dachten. Dit geldt ook op het gebied van het geloof. Threes van Dijck verwoordt dit mooi en haar evoluerende beleving wordt je toegewent.

Ik geloof

dat de evolutie van de geest doorgaat tot in het oneindige
Het is de zichzelf barend en openbarende heerlijkheid van God die doorgaat zonder einde

Ik geloof

in de evolutie van de mens in de hemel zoals op aarde

O God

hoe verblijdt U mij met de gedachte dat ik in de hemel met U mee mag blijven groeien in U.

Ronde Tafelhuis

8 apr. 19.30 u.: Film 'Doubt' (013) 455 37 98; www.rondetafelhuis.nl

Salesianum

15 apr. 19.30 u: Film 'The Body'; 24, 31 mrt, 14 apr. 10.00-16.00 u. Veertigdag-gentijd. (073) 549 56 71; osfs@hetnet.nl

La Cordelle

17 apr. 10.00-17.00 u.: Inspiratie-'Vier'dag: Het nieuwe leven tegemoet. (0117) 39 29 97; info@lacordelle.nl

Dominicanen Zwolle

30 mrt. 20.00-22.00: Is Niets, niets? Met Chris Doude van Troostwijk over mystiek en filosofie. (038) 421 11 52; thomas-huis@kloosterzwolle.nl

Huis van Stilte

13 apr. 15.00 u.-15 apr. 15.00 u. Stiltedagen met als thema vrijheid. (072) 509 12 74; info@dbhschoorl.nl

Hart op Weg

16 apr. 10.00-16.00 u. RK kapel Una Sancta R'dam : Het gaan van de weg van het Hart, 06-34416285; spirprog@planet.nl

Amsterdam Museum

Tot eind maart 2011: 'Ik vast'. (020) 523 17 60 (13.00-15.00 u.); info@amsterdammuseum.nl

Wakes

3 apr. 14.00 u. Kerken uit Hoofddorp en 17 apr. Kerken uit Amsterdam-Oost. 06-30295461; 06-51626529; www.schipholwakes.nl

De Linde

Iedere donderdag 19.00-19.30 u. Kruissherenkapel: Stilte-meditatie 'Met hart en ziel op weg'. (0411) 62 47 32; eriknoorman@live.nl

Berne Anders

14.30 u. meditatief middaguur 'Muziek van de Stilte'. (0413) 29 92 99; Berne-Anders@AbdijvanBerne.nl

Stilte

Taal van de stilte van Erich Kaniok bevat een verzameling korte spirituele verhalen en parabellen afkomstig uit verschillende culturen en geloofstradities; christelijke parabellen, soefiverhalen, boeddhistische en joodsmystieke vertellingen. Deze door verschillende tradities overgeleverde verhalen vol wijsheid moraliseren niet maar inspireren wel. Ze spreken niet zozeer het verstand als wel het gevoel aan. Ze tonen een manier van leven die gebaseerd is op mededogen en medemenselijkheid. Van dit soort korte verhalen is goed gebruik te maken in meditatie, bij de opstart van vergaderingen en studiebijeenkomsten. Het boekje past helemaal in de huidige spirituele behoefte en belangstelling. Een voorbeeld op de achterflap. *Toen de wijze meester eens met welluidende stem enkele verzen in de oude Indische taal, het Sanskriet, aan het reciteren was, zei een leerling die geboeid naar hem luisterde: 'Ik heb het altijd al geweten, er bestaat geen andere taal op de wereld die goddelijke dingen zo volmaakt tot uitdrukking kan brengen als het Sanskriet.' 'Doe niet zo dwaas,' zei de meester, 'de taal van het goddelijke is de stilte.'* Peer Verhoeven

Erich Kaniok *Taal van de stilte* Vierde druk
Asoka 2010; ISBN 978 90 5670 137 6; € 12,50

Columns van Ton Baeten

Een selectie uit 25 jaar columns voor het kerkblad van de Abdijkerk van de Norbertijnen in Heeswijk, geeft een mooi beeld van vijftig jaar kerk-zijn. De teksten uit de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw zijn nu nog actueel. Over kerk-zijn ervaren, eucharistie beleven en over de vraag hoe christenen bijdragen aan de opbouw van de samenleving spreekt Baeten woorden welke passen bij discussies die nu nog of weer gevoerd worden. De teksten zijn ook zeer toegankelijk zonder in te boeten aan diepgang. De columns getuigen van een diep geworteld geloof in een gastvrije en vriendelijke kerk, die het evangelie steeds opnieuw vertaalt naar nu en het tegelijk als toetssteen hanteert voor ontwikkelingen in de samenleving. Een kerk, waar de Schrift en de hedendaagse mens centraal staan en waar structuren en ambten worden teruggebracht tot wat ze ten diepste moeten zijn: dienstbaar aan evangelie en wereld. Franck Ploum

Ton Baeten *Geloven in het visioen*
(een selectie van zijn columns)
Uitgeverij Abdij van Berne
ISBN 978 90 8972 029 0
€ 14,50

Liturgie ter plaatse

In april 2010 organiseerde het tijdschrift *Vieren* een studiedag voor verantwoordelijken voor liturgie, om ter plaatse de goede keuzes te kunnen maken rond de vorm en de inhoud van de vieringen. Deze dag werd georganiseerd samen met De Stichting Leerhuis en Liturgie, De Stichting Midden onder U en de Werkgroep voor Liturgie Heeswijk, groepen die een grote bijdrage hebben geleverd aan de vernieuwde liturgie. In de reeks Liturgieca-techese is nu met materiaal van deze dag een leer- en werkboekje verschenen voor plaatselijke liturgiegroepen. In de inleidingen is de creatieve dynamiek van de deelnemende organisaties niet echt terug te vinden. Het zijn bekende verhalen die toch nog ver af staan van de praktijk. Interessant wordt het boekje waar praktische keuzes aan de orde komen. Vooral de korte bijdrage van Martin Hoondert over extensief en intensief zingen zet aan het denken over het zingen in kleinere gemeenschappen. Daarin is de actuele problematiek van liturgievieren te herkennen. Jef De Schepper

Huub Oosterhuis, Gerard Rouwhorst e.a.
Liturgie ter plaatse. Vieren in plaatselijke geloofsgemeenschappen
Abdij van Berne-Heeswijk 2010; € 12,50

Jos Brink

In *Laten we van liefde zingen* worden de mooiste columns, liedjes, overpeinzingen en preken van Jos Brink (1942-2007) rond het thema *liefde* samengebracht. Het zijn open, verstaanbare, soms heel persoonlijke teksten die proberen om het verhaal zodanig te vertellen dat er mogelijk nieuw inzicht en doorzicht ontstaan. Jos Brink was jarenlang een zeer inspirerende voorganger in de oecumenische basissamenleving *De Duif* in Amsterdam. Het boek eindigt met de tekst van de laatste dienst waarin Jos Brink in april 2007 in *De Duif* voorging. De naam van de overweging: *Rouw is de prijs die je voor liefde betaalt* (Pasen). *Laten we van liefde zingen*, een boek voor iedereen die zoekt naar inspirerende woorden vol warmte, vriendschap en liefde. Persbericht

Jos Brink/ Alet Aalders *Laten we van liefde zingen*, Uitgeverij Terra Lannoo B.V. 2010
ISBN 978 90 2099 064 5; € 9,95

Ton van der Stap

In 2009 is Ton van der Stap overleden. Van deze zeldzaam begaafde mens heeft Gerard Swüste artikelen, columns, preken en lezingen bijeengebracht onder de titel *In een*

ander licht. Een zeer rijk boek gevuld met de gedachten en mijmeringen van een bijzondere man. Bij de uitvaart van Ton van der Stap citeerde Henk Hillenaar de filosoof Walter Benjamin: 'Een levend woord vindt haar waarheid pas na de dood'. Dit is te hopen voor de rijkdom die in dit boek opgeslagen ligt. Van der Stap schrijft niet moeilijk. Wel moet er enige affiniteit zijn met zijn leef sfeer. Het is geen boek om in één adem uit te lezen. Tegen de achtergrond van de hedendaagse confrontatie tussen dogmatische godsdienst en mystieke religiositeit citeer ik uit het artikel over het belang van mystiek voor nú. 'Waarom zou nu die miskende, welhaast uitgestorven traditie van de mystiek zo relevant zijn voor het christendom van onze tijd? Het antwoord is eenvoudig: omdat daarin iets bewaard ligt, wat in het huidige christendom verloren is gegaan en toch voor een levend christendom onmisbaar is. Zonder mystiek sterft elke religieuze traditie uit.' Deze zorg wordt door velen gedeeld. Daarom is dit boek zo welkom. Peer Verhoeven

Ton van der Stap *In een ander licht*
een bloemlezing geloozen en ingeleid door
Gerard Swüste Uitgeverij Meinema, Zoetermeer
2011; ISBN 978 90 211 4294 4; € 23,50

Kleine Kerkgemeenschappen

Onder de titel *Kleine kerkgemeenschappen creëren* is onlangs een materialenmap verschenen voor het creëren van kleine geloofs-, kerkgemeenschappen, huisgemeenten. Bij de samenstelling hebben Marianne Baijens, Anton ten Klooster e.a. gebruik gemaakt van het gedachtegoed van Arthur Baranowski. De bewerkers hebben zijn grondidee hertaald naar de Nederlandse situatie. De map bevat: de ideeën en praktijk van Baranowski (V.S.), materiaal voor een beginnende groep en materiaal voor een vervolgstap: bidden, samen en alleen. Jef De Schepper

De map bestaat uit ruim 400 pagina's
Kosten: € 22,50 + verzendkosten
en te bestellen per e-mail
benedictushof@abdijvanegmond.nl

Tegen zaligverklaring

De internationale beweging *We are Church* heeft op 16 januari een protest doen uitgaan tegen de zaligverklaring van paus Johannes Paulus II. De beweging stelt dat deze paus staat voor een terugkeer naar autoritair leiderschap in de Katholieke Kerk en een aantal zeer controversiële standpunten heeft ingenomen.

We are Church is opgericht in 1996 en is vertegenwoordigd in meer dan 20 landen, o.a. Nederland. De beweging komt binnen de Rooms-katholieke Kerk op voor vernieuwing op basis van het Tweede Vaticaans Concilie. Zie www.we-are-church.org

De Camino in Uden

Het Museum voor Religieuze Kunst te Uden biedt van 14 mei tot 9 oktober een speciale expositie rond de pelgrimstocht naar Santiago: *Een weg van sterren*. Een expositie waarin vooral de ervaringen van de pelgrim centraal staan. Er zijn relieken, middeleeuwse panelen en beelden maar ook korte documentaires van pelgrims die onder zeer verschillende omstandigheden de pelgrimage naar Santiago maakten. Op zondagmiddagen is er een gevarieerd activiteitenprogramma rond de historische, culturele, fysieke en spirituele achtergronden van de lange, uitputtende reis, maar ook voor de keuken langs de camino, de slaapplaatsen, muziek en poëzie. Als opstap is er tot 25 april een fotoserie te zien onder de titel *Miserere*, de grote boetebeelden in Europa. Fotografe Marrie Bot maakte deze foto's tussen 1976 en 1984. Op zondag 20 maart (14 u.) zal ze in het museum een lezing geven over haar fotoserie.

Meer informatie op www.wegvansterren.nl of (0413) 26 34 31 / 06-21632067.

Religie en kunst

Op zaterdag 9 april houden de vrijzinnig protestantse geloofsgemeenschappen van Nederland hun landelijke Beraadingsdag rond het thema *Uit de kunst*, over de relatie tussen religie/spiritualiteit en diverse kunstuitingen. Hoofdspreker is Hans den Hartog Jager (Avro's kunstuur), daarnaast zijn er bijdragen van Christiane Berkvens, Tjeu van den Berk, Ivo de Jong, Peter Nissen, e.v.a.. Debatleider is Colet van der Ven (IKON en NCRV). Plaats van samenkomen zijn de Nicolaïkerk Utrecht en het Utrechts Centraal Museum. Er is een speciale website met alle informatie: www.beraadingsdag.nl. of (038) 421 13 33.

Pelgrimeren voor de jeugd

De *Pelgrimshoeve Kafarnaüm* en de *Jacobushoeve* te Vessem bieden aan jeugd van 10 tot 18 jaar een programma *Pelgrimeren* aan. Groepen van scholen en verenigingen uit de streek kunnen zo kennismaken

met het fenomeen pelgrimeren en het zelf enigszins ervaren.

Een pelgrim of vrijwilliger van de *Pelgrimshoeve Kafarnaüm*, bezoekt de groep, vertelt over pelgrimstochten en gaat daarover in gesprek met de groep. Datum, vertrekpunt en route naar Vessem worden afgesproken. Langs kapellen, bezienswaardigheden en monumenten wordt de groep 's middags ontvangen op de *Pelgrimshoeve*. Na een korte film over een pelgrimage naar Compostella wordt een virtuele levenstocht gelopen. Daarna gaat de tocht naar de *Jacobushoeve* waar enkele pelgrimsrituelen te beleven zijn.

Informatie: Jac Naus: 06-18586341 of jacnaus@zonnet.nl Zie ook: www.pelgrimshoevekaafarnaum.nl en www.jacobushoeve.nl

Rond dood en leven

Op Zondag 20 maart 2011 organiseert de Spirituele Sociëteit Tilburg de lezing *Een mysteriecultus rond dood en leven*. Voorzitterskunstenaar Carol Popelier presenteert een oude griekse mythe in een verhaalvoorstelling. Daarna gaat zij op een persoonlijke manier in op thema's als vergankelijkheid, herfst en lente, licht en donker, dood en leven, met gedichten, sfeeropnamen uit de natuur, kunst en muziekfragmenten.

Zie ook: www.verhaalapart.nl
Restaurant-Congrescentrum Boerke Mutsaerts, Vijverlaan 2, Tilburg, 10.30 - 13.00 uur. Entreprijs: € 8,- Reserveren hoeft niet. Informatie: www.spirsoctilburg.nl of (013) 533 20 16.

Kapelruïne St.-Walrick

Zaterdag 2 april 2011 trekken leden van de *Schola Cantorum Karolus Magnus Nijmegen* vanaf 07.13 u. 's morgens als

monniken door de bossen naar de ruïne en de koortsboom, gelegen vlakbij St. Walrickweg 5 te Overasselt. Herman Finkers maakt voor deze gelegenheid deel uit van de Schola. Iedereen is welkom. Contactpersoon: Jan Timmermans: j.timmermans@upcmail.nl of (024) 360 74 81; 06-38465903.

Mensen en mythen

Het Albertinumgenootschap organiseert ieder jaar vier lezingencycli. In maart/april is er een cyclus lezingen onder de titel *Mensen maken mythen - mythen maken mensen*. De behoefte aan mythen zal nooit verdwijnen en dus zal een mythisch verstaan van de wereld altijd weer opduiken. De lezingen vinden plaats op 4 donderdagavonden vanaf 17 maart in de Dominicuskerk te Nijmegen, 20.00 - 22.00 u. Entree € 5,- Informatie: (024) 322 82 85.

Leesgids bij de bijbel

In september 2011 verschijnt het eerste nummer van *Woordelijk*, een nieuwe bijbelkwaartaal die het individueel en in groepsverband lezen van de Bijbel wil ondersteunen. De opzet is thematisch. Er wordt vooral gewerkt met de Herziene Statenvertaling. Een gratis proefnummer is te downloaden via de website. Jaarabonnement € 18,95. Informatie: (0184) 41 02 24. Zie ook www.woordelijk.info

Andersgeaard

Website van het Werkverband van *Katholieke Homo-Pastores* voor informatie over doelstelling, activiteiten en recente standpuntbepalingen van het WKHP: www.homopastor.nl

Monniken in Sint Walrick, Overasselt

Er bestaan gelukkig parochies, waarvan de pastores het vanzelfsprekend vinden, dat parochianen, man en/of vrouw vorming kunnen krijgen. Hulp van een dominee of wie/wat dan ook wordt daarbij niet uitgesloten. In Petrusbode parochie Hilvaarbeek. *'Er zijn zeven klassieke deugden: verstandig zijn, rechtvaardig zijn, moedig en matig zijn, geloven, hopen en liefhebben. Wie zich wil oefenen in deugden doet er goed aan om ze af en toe af te kijken: om moed te leren kunnen we het best een moedig mens voor ogen houden om te zien wat het in het leven van alledag betekent. In onze gespreksmorgens kijken we naar bijbelse en deugdelijke personen die ons tot voorbeeld kunnen zijn... Samen met dominee Wil van Egmond denken en spreken we in onze oecumenische kring over ons leven in het licht van de bijbel.'* Een prachtig idee, dat navolging verdient!

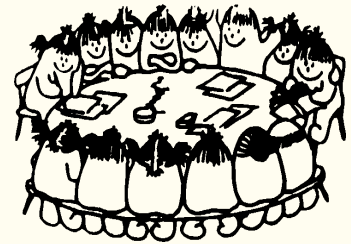
Ook de Oecumenische Werkgroep van de parochie H. Willibrordus Waalre en de Agnus Dei kerk zit niet stil. *'In de Agnus Dei kerk aan de Koningin Julianalaan houdt prof. Wiel Logister zijn inleiding over het geheim van de Goede Week. Op 29 maart om 20.00 u. Ter inleiding op die lezing schrijft hij dat de belangrijkste kerk van het christendom midden in de oude stad van Jeruzalem ligt. Het is de kerk van het Heilig Graf en dat graf verwijst zowel naar de dood en begrafenissen van Jezus als - in zijn leegte - naar verrijzenis en overwinning op de dood. Al deze momenten en facetten horen bij elkaar. Slechts in deze onderlinge samenhang komt de relatie van Jezus en zijn Vader tot leven sterker dan de dood aan het licht.'* Voor wie er interesse in heeft, iedereen is welkom.

Een heel ander onderwerp vraagt onze aandacht in De Zeskrant parochie H.H. Petrus en Paulus Tilburg. Daarvoor moet men wel naar het binnenplein van het Amsterdams Historisch Museum. *'Tot eind maart is de presentatie 'Ik vast' te zien op de binnenplaats van het museum. Aan de hand van persoonlijke verhalen wordt ingegaan op vasten binnen jodendom, katholicisme en islam. Achttien joodse, katholieke en moslimvrouwen vertellen over hun ervaring en beleving van Jom Kippoer, de vastentijd en de ramadan. Door middel van interviewcitaten, persoonlijke objecten en een door hen gedecoreerd bord vertellen ze ieder hun eigen verhaal. Wat betekent vasten voor hen? Wat komt er zoal bij kijken? Wat is het doel ervan? Deze vragen zijn samen geanalyseerd aan de hand van vijf thema's: voorbereiding, beheersing, bewustwording, bezinning en afsluiting/volbrenging.'* Open: ma t/m vr 10.00-17.00 u. za, zo 11.00-17.00 u. Het binnenplein van het museum is gratis toegankelijk.

Als de voorkeur uitgaat naar priesters dan haalt men ze gewoon uit India. Vijf Sterren Blad parochie Stratum. *'Sinds enige tijd zijn er weer vier nieuwe paters uit India in Nederland. Twee van hen die ik (pater Paul) al tijdens vieringen gepresenteerd heb, pater Joseph en pater Pushpa, verblijven in mijn huis op de Leenderweg, zoals ook hun voorgangers, pater Sunny, pater Joe, kapelaan James en pater Issac gedaan hebben. Vanuit India zijn er nu veertien priesters in ons bisdom. Ze komen werken in een land met een andere cultuur en een ander klimaat, sterk afwijkend van dat in India. Dat is voor hen niet gemakkelijk. Vooral de moeilijke taal leren vergt veel tijd.'* En er waren zoveel goede lekenvoorgangers!

Parochie H.H. Cosmas en Damianus Groesbeek heeft een prachtig initiatief. *'Iedere eerste dinsdag van de maand vormt zich een kleine kring mensen - tussen de 25 en de 35 - om te bidden voor de zieken in hun omgeving, voor de zieken in de parochie en voor zichzelf. We openen de viering met het altijd mooie lied van Oosterhuis: Wees hier aanwezig, God in ons midden. Dat ik U horen mag met hart en ziel. Wek Uw kracht en kom ons bevrijden. Daarna luisteren we naar een lezing, bidden we een psalm en zijn we ruim 10 minuten helemaal stil om te besluiten met het Gebed van Dank en het Gebed voor de Zieken. Na dit halfuur van gebed en stilte volgt een handoplegging. Er zijn vijf mensen die dit ook in hun eigen kring wel doen en die in de kerk wie dat wil gedurende enkele minuten de handen opleggen. Zij bevestigen zo op een bijzondere manier de kracht die we samen mogen ontvangen in deze dienst.'* Als u het ook eens wilt meemaken: van harte welkom 1ste dinsdag van de maand om 14.00 u. in de kerk van H.H. Cosmas en Damianus in Groesbeek.

In Parochieblad, H. Jozef Cuijk 'leert' de natuur ons iets en wie er oog voor heeft kan door haar gevormd worden, aldus pastor Kees Michielse. *'Hoe apart is deze winter... want die is al vroeg begonnen en heeft meteen laten zien dat er ook voor Nederland nog sneeuw genoeg is.... Wij worden erop gewezen dat we in het leven altijd weer opnieuw een weg moeten banen door wat heftig, onverwacht op onze levensweg komt. De natuur dwingt soms om werk te maken van onze levensweg, om wegen te banen naar elkaar toe ... want sneeuw isoleert ons. Zeker een isolement voor oudere mensen en wie problemen hebben met mobiliteit. Ineens worden we (in)gepakt, de witte deken over moeder aarde uitgespreid, om haar rust te geven en de mensen en al wat leeft worden gemaand om na te denken over het leven, over de gang*

Uw parochieblad

naar elkaar toe, over de uitschuivers en de valkuilen en de moed om je stoep schoon te vegen.' Hebben we ons door haar laten (in)pakken?

In Milsbeek is veel interesse voor het plan D.O.P. (Dorpsontwikkelingsplan) Parochieblad Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstand geeft aan, dat het plan veel losgemaakt heeft in het dorp. *'Maar liefst 13 dorpsbewoners hebben op onze oproep gereageerd. Deze mensen hebben aangegeven een actieve bijdrage te willen leveren aan de totstandkoming van het plan. ... Voor een goede afspiegeling van de bevolking van Milsbeek is het nodig dat er nog een tweetal jongeren (onder de 30 jaar) de werkgroep komt versterken.... Op basis van een geografische verdeling wordt u uitgenodigd om te komen praten over alle onderwerpen in het dorp die u binden en boeien. Wij willen graag uw mening horen over bijvoorbeeld wonen en werken in Milsbeek, de verkeersveiligheid, maar ook over de sfeer in het dorp en de voorzieningen op het gebied van de zorg.'* Grijp de kans en laat horen wat je beweegt, dan is er veel mogelijk!

Winssen parochieblad H. Anonius van Padua te Winssen maakt ons getuige van een heel ander verhaal. *'Hans de Heus uit de Leegstraat is onlangs wederom naar Afrika geweest. Wederom omdat zijn verhaal eigenlijk al in 2009 is begonnen.... Toen de vier vrienden Hans, Hem, Leo en Theo in 2009 met twee oude Opels naar Mali reden hoorden ze van lokale projecten die in de omgeving van de plaats Bamako, de hoofdstad van Mali waren opgezet door een lokale stichting Solisa, geleid door een Malees Bandiougou Niakate. Terug in Nederland zetten ze allerlei activiteiten in gang om geld in te zamelen ... Twee maanden geleden zijn de vrienden, op eigen kosten, een week naar Mali geweest om de lokale projecten te aanschouwen. Volgens Bandiougou Niakate is er maar één remedie tegen armoede: scholing! Daarom is de bouw van scholen zo belangrijk voor hem!'* Maar ook voor onze vier vrienden! En voor ons ook?

Zielzorg

Paulien van Bohemen

Theologie studeren roept steeds weer vragen op. Mensen om me heen vragen of je daar bewijzen in handen krijgt dat God echt bestaat? Ik studeer en door-denk, maar in plaats van dichterbij de waarheid te komen, stel ik God en mezelf alleen maar meer vragen. Theologie is een brede studie. Graag deel ik elke maand een stukje daarvan met de lezers van De Roerom.

De tweede helft van mijn derde studiejaar is alweer enkele weken oud. In deze periode volg ik onder andere de cursus 'levensbeschouwelijke communicatie'. Mij werd gevraagd een hoofdstuk uit het boek *Tijd voor de ziel* van Mia Leijssen te presenteren aan mijn medestudenten. Het is een prachtig boek, met bezieling geschreven en aan het eind van elk hoofdstuk vragen en opdrachten om je eigen spiritualiteit te verkennen. De Vlaamse Mia Leijssen is hoogleraar psychologie aan de universiteit van Leuven en tevens psychotherapeute. Onderwerp van dit boek is de aandacht voor de ziel in spiritueel georiënteerde psychotherapie.

Transcendente werkelijkheid

In de psychotherapie blijkt, dat bepaalde stellingen in alle tijden relevant zijn; ze hebben hun oorsprong in de tijdloze filosofie. Het zijn visies op de realiteit en de aard van de mens. Een inzicht uit de tijdloze filosofie is dat mensen het vermogen hebben een transcendente werkelijkheid te ervaren. Er is de alledaagse werkelijkheid die je waarneemt met je zintuigen. Daardoorheen schemert een transcendente werkelijkheid; de wereld van het bewustzijn, ook wel het spirituele genoemd. Deze meer subtiele werkelijkheid is niet begrensd door tijd en ruimte en niet te kennen met onze zintuigen. Ze maakt zich kenbaar via het hart; in reflectie en verbeelding.

Mia Leijssen

Ziel

Mia Leijssen geeft aan, dat de psychotherapeut binnen een spiritueel georiënteerde psychotherapie de cliënt op weg kan helpen, zodat hij of zij het contact met de ziel (her)vindt. Op zielsniveau worden krachten aangeboord waarvan de cliënt met het verstand niet kon vermoeden, dat hij of zij deze bezit: geestrijke kracht om toch doorgang te vinden in een opgebroken levensweg.

'Ziel' is niet het enige woord dat gebruikt wordt voor het transcendentale bewustzijn. Enkele andere zijn: kern, diepste ik, Boedha, goddelijke vonk. Het is geen aanwijsbaar orgaan in je lichaam, maar het verwijst naar een onzichtbaar vormgevend principe van iedere mens.

De ziel houdt niet op bij de grenzen van een mens, maar is verbonden met iets dat het lichaam overstijgt. Het is een ervaring van mystiek, waarin iemand verbondenheid met het grote geheel kan ervaren. Zo'n ervaring huist midden in het gebied van de spiritualiteit

Sacrale ervaring

Iedereen kan contact met de ziel ervaren. Dat gebeurt tijdens wat Leijssen 'sacrale ervaringen' noemt. Een moment van vreugde, dankbaarheid, ontzag, een hartverwarmende ontmoeting. Maar ook ervaringen van verdriet en pijn kunnen ervaringen van de ziel worden genoemd, als ze een mens ten diepste raken. Ze kunnen overweldigend

zijn zoals een bijna-dood-ervaring, het verlies van een dierbare, een bijzondere droom. Ze zijn ook te vinden wanneer men met aandacht in het hier en nu leeft en op die manier de volheid van het leven ervaart, zoals dit binnen het boeddhisme een belangrijk thema is. In het dagdagelijkse bestaan beleven we de kloktijd: onze dagen zijn gevuld met door de tijd afgebakende afspraken en verplichtingen. Er is dan geen

aandacht voor het zielsniveau. In een sacrale ervaring valt het tijdsbesef weg en merkt men later op dat 'de tijd wel leek stil te staan' of dat men zó in een bezigheid opging, dat men geen idee had van de invallende duisternis.

Effect

Het effect van dit soort ervaringen - met een hoge of lage intensiteit - is dat ze mensen kracht geven. Hun verwondering over de diepe ervaring kan nieuwe richting geven aan het leven van een mens. Doordat er contact is geweest met de ziel kan men spiritueel groeien en meer 'heel' worden. Leijssen pleit ervoor om in de psychotherapie sacrale ervaringen dan ook zeer welkom te heten. Mensen die verbondenheid verloren hebben kunnen oplettendheid voor sacrale ervaringen leren ontwikkelen om zo in te zien, dat zij weer contact krijgen met zichzelf en het leven. Het luisterend oor en de acceptatie van de therapeut kan het begin zijn van zich weer verbonden voelen, er weer mogen zijn.

Therapeut versus pastoraal werker

De beroepsgroep die een specifieke religie vertegenwoordigt zal vragen naar de zin en zal de zoektocht naar spiritualiteit inhoudelijk beantwoorden vanuit de traditie waarin hij of zij staat en waarvanuit men werkt. De pastor of geestelijk verzorger met een kerkelijke zending bijvoorbeeld. Een psychotherapeut beantwoordt de zinvragen van cliënten niet, maar biedt mogelijkheden waardoor de cliënt leert om zelf ingangen naar de ziel te vinden. Hierin ben ik het niet eens met Mia Leijssen. De levensbeschouwelijke achtergrond van degene die zielzorg biedt - of het nu een katholiek geestelijk verzorger is of een humanist - mag mijns inziens geen invloed hebben tijdens een sessie van spiritueel georiënteerde therapie. Het gaat om het scheppen van een veilige omgeving waarin de cliënt door middel van passende werkvormen zich geroepen voelt de weg van de ziel op te gaan.

Vleugellam

*Elke vogel zingt zijn lied.
Maar wat is mijn eigen-wijs?
Ik cirkel geruisloos rond
Over huizen en heuvels
Toeschouwer van het leven.
Ik zou zo graag landen
Beide benen op de grond.
Zie me lopen dan;
ziel onder mijn arm.
Trap er niet op
Pak het niet af
Raak me even aan.*

“Aanhaling- Steken”

Cees Remmers

* ‘De mate van grootheid van een land wordt bepaald door zijn vermogen om barmhartig te blijven in tijden van crisis.’
Th. Marshall.

* ‘De enigen die bij familieruzies naar beide partijen luisteren zijn de burenen.’
Lignorian.

* ‘Pas als ze hier horizontaal liggen gaan veel mensen verticaal denken.’
Ziekenhuispastor.

* ‘Aanvoelen dat achter al het ervaarbare iets schuilt dat ons verstand niet kan vatten, iets waarvan de schoonheid en de verhevenheid indirect als een flauwe weerschijn tot ons komen, is religiositeit. In dat opzicht ben ik een diepreligieuze atheïst.’
Albert Einstein

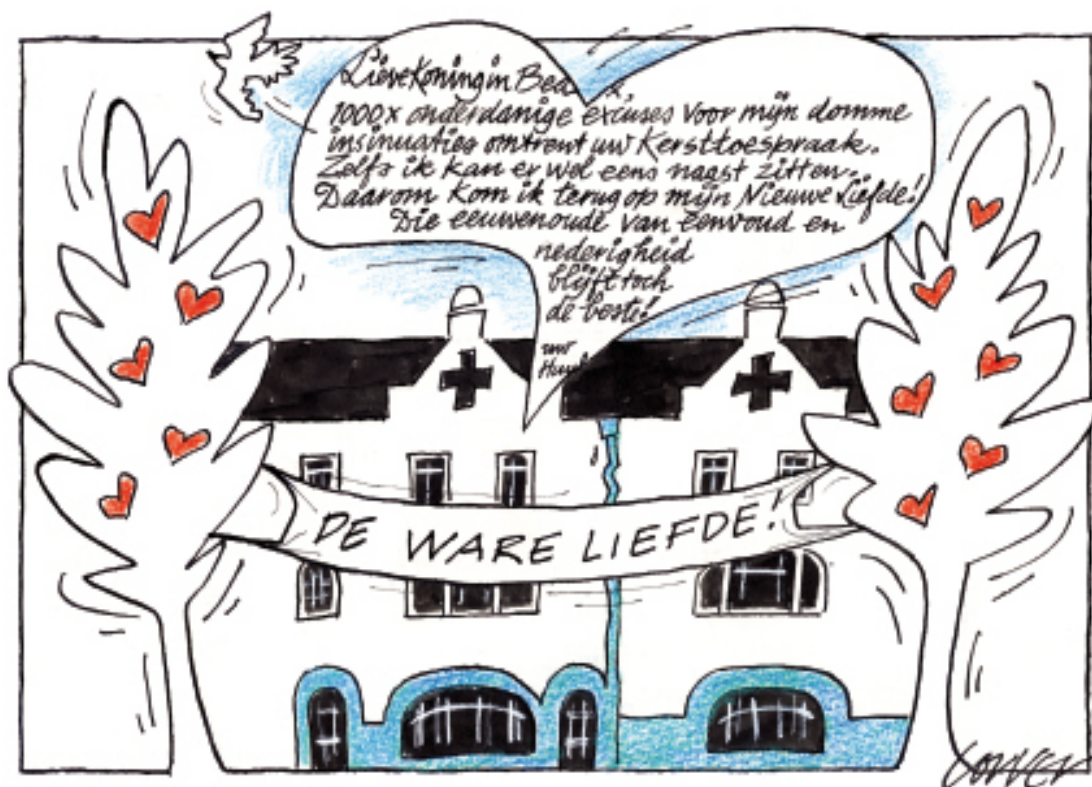
* ‘Als je bokser wordt heb je de meeste kans op slagen.’
Grappas.

* ‘Denk je aan een jaar Leg dan zaden in de grond. Denk je aan tien jaar Plant dan een boom. Denk je aan een eeuw Breng dan een kind groot.’
Chinese wijsheid.

* ‘Het leven van monniken laat in z'n oervorm zien wat in iedere mens verborgen zit. Waarschijnlijk fascineert het kloosterleven zoveel mensen, omdat ze er een vergeten deel van zichzelf terugvinden.’
Gelezen in 'Missio', februari 2011.

* ‘Geduld is het jongere zusje van de hoop.’
Charles Pequi.

* ‘Witte wa heel erg is? Unne houtworm mee plankenkoorts.’
Tonpraoter.

Revolutie!

Toon van Beek

In de jaren '60 betoogde ik tegen de oorlog in Vietnam en scandeerde ik 'Johnson moleenaar' in plaats van 'Johnson moordenaar' omdat een bevriend staatshoofd beledigen verboden was. Dát waren nog eens tijden. Later ebde mijn revolutionaire elan goeddeels weg. Revolutie prediken en aan een carrière werken combineert niet goed. Een beetje laf ja! Nu is de revolutionaire geest echter over mij weer vaardig geworden. Om de ontkerkelijkheid het hoofd te bieden worden de 230 parochies in bisdom Den Bosch teruggebracht naar 57. Dit treft ook de parochie van het dorp waarin ik woon: ze gaat op in de parochie van een buurdorp. Het parochiebestuur wil onder voorwaarden loyaal meewerken: de eigen identiteit behouden én de pastoor. Hij is progressief, predikt het christendom zoals het bedoeld is en wordt op handen gedragen. Met 225 vrijwilligers en twintig werkgroepen is de parochie mede een peiler onder de dorpsgemeenschap. Het belang

van de parochie - nog steeds groeiend - overstijgt het religieuze. Het is een dorpsbelang, wat ook zeer breed wordt ervaren. Op deze bloeiende parochie met een sterk motiverende voorganger in deze kerkelijk zo zwarte tijden heeft het bisdom één antwoord: macht, macht en nog eens macht. De zeer menselijke pastoor zien ze daar duidelijk niet zitten. Hij is keihard op een zijspoor gezet. Aan de eigen iden-

titeit van een prachtige geloofsgemeenschap heeft men een broertje dood. Het parochiebestuur heeft de parochianen - dorpingen - ideeën gevraagd over hoe nu verder. Mijn antwoord verkondig ik hier nog een keer luid en duidelijk: niet fuseren, een eigen weg gaan met behoud van de 'mensen'pastoor. Ik overweeg mijn stellingen tegen de deur van onze kerk te spijkeren zoals Luther in 1517. Ik predik revolutie.

